

RIVM rapport 408651002/2003

Gebiedenatlas 2003

Overzicht van provinciale en nationale
gebiedsindelingen

C.G.J. Schotten, W.T. Boersma, J.D. Kunst,
M.L.P. van Esbroek en R. de Niet

Dit onderzoek werd verricht in het kader van de samenwerkingsovereenkomst tussen het Directoraat Generaal Milieubeheer van VROM (DGM), het Interprovinciaal Overleg (IPO) en de directie RIVM en in opdracht en ten laste van genoemde partijen. Het werd uitgevoerd in het kader van het project 'Samenwerking provincies M/408651' en betreft de mijlpaal M/408651/01/BS

RIVM, Postbus 1, 3720 BA Bilthoven, telefoon: 030 - 274 91 11; fax: 030 - 274 29 71

Abstract

This report gives an overview of maps that can be used in the field of area specific policy. More than 100 provincial and national maps, consisting of over 150 digital datasets, were collected. All area specific policy maps are presented while the underlying provincial data as well as the meta-information and the digital datasets are available on the CD that is included. From the inventory can be concluded that three-quarters or some 3 million hectares of the Netherlands is subject to one or more forms of provincial area specific policy some kind. Some 60 percent is subject to only one kind of policy while the remainder 15 percent is subject to up to five different kinds of provincial area specific policy. The recently introduced category of SGB-gebieden comprises some 2.3 million hectares while the other already longer existing provincial categories comprise considerable smaller areas. The results of the project have met the widely felt need of an overview of digital data, as did its predecessor. However, still effort has to be put in making the collected data available to all that work in the field of area specific policy.

Voorwoord

Het in 1999 tussen rijk en provincies afgesproken Sturingsmodel voor de gebiedsgerichte inrichting van het landelijk gebied en de uitwerking daarvan in de Bestuursvereenkomst voor de gebiedsgerichte inrichting van het landelijk gebied 2002 - 2004 was voor het RIVM aanleiding om de in 1995 uitgebrachte gebieds-atlas te actualiseren. Deze atlas bevat, net als de eerste versie uit 1995, een overzicht van specifieke vormen van gebiedsgericht beleid, onder te verdelen in provinciaal en nationaal beleid.

Een op het eerste gezicht simpel project, met een eenvoudige doelstelling: Het inventariseren van beleidscategorieën die relevant zijn voor het gebiedsgericht beleid, het bij de bronhouders opvragen van de achterliggende geodatasets, het verwerken van de data en bijbehorende meta-informatie en het publiceren van de gegevens in rapportvorm en op CD. De werkelijkheid is wat weerbarstiger. Zo zat tussen het eerste aanschrijven van de bronhouders begin 2002 en de levering van het laatste bestand precies een jaar. Ook het verwerken van de data, aanpassen van de bijbehorende meta-informatie en controle van het kaartmateriaal is een tijdrovende klus gebleken. Daarnaast blijkt dat door de bronhouders zeer verschillend wordt gedacht over de beschikkingstelling van de bestanden aan andere partijen die zich bezig houden met gebiedsgericht beleid, zoals de ministeries, provincies en onderzoeksinstituten.

Toch kan nu het project ten einde loopt geconcludeerd worden dat er, dankzij de hulp van de bronhouders, weer een actueel overzicht ligt van beleidscategorieën die van invloed zijn op het gebiedsgericht beleid.

Het voornemen bestaat in een vervolgfase, waar mogelijk en zinvol, de beleidscategorieën te koppelen aan de daarvoor geldende doelstellingen en daarbij aan te geven wat de huidige situatie is, gekoppeld aan deze doelstellingen.

Inhoud

Lijst van kaarten	6
Samenvatting	7
1. Inleiding	9
1.1 Werkwijze	10
1.2 Informatieverzameling	10
2. Provinciale gebiedsindelingen	11
2.1 SGB-gebieden	16
2.2 Reconstructiegebieden	18
2.3 Milieubeschermingsgebieden / Milieuactiegebieden	20
2.4 Stiltegebieden	22
2.5 Grondwaterbeschermingsgebieden	24
2.6 Bodembeschermingsgebieden	28
2.7 Natuurbeschermingswetgebieden / Staatsnatuurmonumenten	30
3. Nationale gebiedsindelingen	33
3.1 Inleiding	33
3.2 Nationaal ruimtelijk beleid	34
3.3 Gebiedsindelingen uit SGR2	35
3.3.1 Groen om de stad	35
3.3.2 Beleidsvisie recreatietoervaart Nederland	35
3.3.3 Projectlocaties glastuinbouw en bloembollenteelt	35
3.3.4 Vogel- en Habitatrichtlijngebieden	36
3.3.5 Nationale en Provinciale Landschappen	36
3.3.6 Regionale Parken	37
3.3.7 Veenweidegebieden	37
3.3.8 Nationale Parken	37
3.4 Gebiedsindelingen uit de Vijfde Nota R.O.	38
3.4.1 Bebouwd gebied 1996	38
3.4.2 Selectie Belvedere gebieden	38
3.4.3 Bufferzones Actualisering VINEX, Regionale Parken	38
3.4.4 Bundelingsgebieden	38
3.4.5 Diepe Droogmakerijen	39
3.4.6 Grondwaterbeschermingsgebieden	39
3.4.7 Habitat- en Vogelrichtlijngebieden	39
3.4.8 IJselmeergebied	39
3.4.9 Kustfundament	39
3.4.10 Nationale Parken	40
3.4.11 Nationale Landschappen	40
3.4.12 Reconstructiegebieden intensieve veehouderij	40
3.4.13 Stads- en dorpmilieu's	40
3.4.14 UNESCO werelderfgoederen	40
3.4.15 Gebieden met dikke laagveenpakketten	40
3.4.16 Voorkeursgebieden windenergie	40

3.5 Overige gebiedsindelingen	41
3.5.1 Relatienotagebieden en gebiedsplanneninformatiesysteem	41
3.5.2 Staats- en recreatiebossen	43
3.5.3 Landinrichtingsgebieden	43
3.5.4 Plattelandsontwikkelingsplannen 2001	43
3.5.5 Besluit zand- en lössgronden	43
3.5.6 Reconstructiegebieden	44
3.5.7 Verdrogingskaart Nederland 2000	44
3.5.8 EU Vogel- en Habitatrichtlijngebieden 2001	44
3.5.9 Nationale Parken 2002	44
3.5.10 Wetlands	44
3.5.11 Belvedere gebieden	45
3.6 Dubbele beleidscategorieën	45
3.6.1 Vogel- en Habitatrichtlijngebieden	46
3.6.2 Nationale Parken	47
3.6.3 Reconstructiegebieden	48
3.6.4 Grondwaterbeschermingsgebieden	49
3.6.5 Belvedere gebieden	50
3.6.6 Nationale Landschappen	50
3.6.7 Regionale Parken	50
4. Conclusies en Aanbevelingen	51
Literatuur	52
Bijlage 1: Verzendlijst	53
Bijlage 2: Overzicht van provinciale gebiedsindelingen en bijbehorende meta-informatie	55
Bijlage 3: Overzicht van nationale gebiedsindelingen en bijbehorende meta-informatie	56

Lijst van kaarten

Kaart 1: Stapeling van provinciaal gebiedsgericht beleid.....	14
Kaart 2: SGB-gebieden	17
Kaart 3: Reconstructiegebieden	19
Kaart 4: Milieubeschermingsgebieden / Milieuactiegebieden	21
Kaart 5: Stillegebieden	23
Kaart 6: Grondwaterbeschermingsgebieden	25
Kaart 7: Waterwingebieden.....	26
Kaart 8: Boringsvrije zones.....	27
Kaart 9: Bodembeschermingsgebieden.....	29
Kaart 10: Natuurbeschermingswetgebieden / Staatsnatuurmonumenten.....	31
Kaart 11: Begrenzing van de EHS voor 2002.....	42
Kaart 12: Verschillende opgenomen versies van de Vogel en habitatrictlijn	46
Kaart 13: Verschillende opgenomen versies van de Nationale Parken.....	47
Kaart 14: Verschillende opgenomen versies van de Reconstructiegebieden	48
Kaart 15: Verschillende opgenomen versies van de Grondwaterbeschermingsgebieden.....	49

Samenvatting

De gebiedenatlas geeft een overzicht van ruim 100 kaarten en meer dan 150 achterliggende digitale bestanden die betrekking hebben op gebiedsindelingen die van belang zijn voor het gebiedsgericht beleid. Het betreft hier zowel provinciale als nationale beleidscategorieën. Alle beleidscategorieën zijn, in deze rapportage, landsdekkend op een kaart weergegeven. Daarnaast zijn de bijbehorende meta-informatie en de achterliggende digitale datasets op een CD-rom opgenomen.

Op de door de bronhouders beschikbaar gestelde gegevens zijn een aantal analyses uitgevoerd. Hieruit blijkt dat op ongeveer driekwart van Nederland, circa 3 miljoen hectare, één of meer vormen van provinciaal gebiedsgericht beleid van toepassing is. Het areaal aan de recent ingestelde SGB-gebieden beslaat zo'n 2,5 miljoen hectare. Alleen het areaal aan Milieubeschermingsgebied komt met 1 miljoen hectare (ruim 40% van het areaal aan SGB-gebieden) nog enigszins in de buurt van het SGB-gebieden. De andere beleidscategorieën Stillegebieden, Grondwaterbeschermingsgebieden, Boringsvrije zones, Bodembeschermingsgebieden en Natuurbeschermingswetgebieden beslaan respectievelijk 500 000, 140 000, 100 000, 290 000 en 340 000 hectare.

Uit de snelle opeenvolging van verschillende rijknota's en een vergelijking met de eerste versie van de gebiedenatlas uit 1995 blijkt dat de meeste vormen van beleid slechts een beperkte levensduur hebben. Het is daarom wenselijk dat de hier ingewonnen informatie op een centraal platform beschikbaar wordt gesteld en actueel wordt gehouden. Allen die zich met het gebiedsgericht beleid bezig houden kunnen via deze ingang dan beschikken over de meest actuele en juiste gegevens.

1. Inleiding

In 1995 heeft het RIVM een gebiedenatlas uitgegeven met daarin een overzicht van een groot aantal bestanden die betrekking hadden op specifieke vormen van gebiedsgericht beleid. Het in 1999 tussen rijk en provincies afgesproken Sturingsmodel voor het landelijk gebied en de op basis daarvan vastgestelde Bestuursovereenkomst voor de gebiedsgerichte inrichting van het landelijk gebied 2002 - 2004 was voor het Milieu en Natuur Planbureau van het RIVM (RIVM-MNP) aanleiding om de atlas uit 1995 te actualiseren. Gelet op het belang van de gebiedenatlas voor zowel rijk als provincies, is afgesproken dat de realisatie hiervan plaats vindt binnen het Meerjarenprogramma dat wordt uitgevoerd in het kader van de samenwerkingsovereenkomst tussen DGM, IPO en RIVM.

De actualisatie van de gebiedenatlas heeft de volgende doelstellingen:

- Een actueel overzicht geven van kaartmateriaal dat van belang is voor het gebiedenbeleid. Het betreft hier zowel kaartmateriaal van de provincies als nationale kaarten uit rijksnota's.
- De achterliggende bestanden beschikbaar te stellen via een CD-rom. Deze CD-rom zal verspreid worden onder de verschillende overheden en instanties die zich bezig houden met het gebieden beleid: Ministerie van VROM, Ministerie van LNV, provincies en onderzoeksinstituten als RIVM-MNP, Ruimtelijk Planbureau (RPB), DLG, RIZA, RIKZ, Meetkundige dienst en Alterra.
- Inzicht geven in de positionering van de verschillende beleidscategorieën, het areaal en de mate van overlap tussen de verschillende vormen van (provinciaal) ruimtelijk beleid.

De nadruk in de hier gerapporteerde inventarisatie ligt op de weergave van het verzamelde provinciale en nationale kaartmateriaal. Waarbij dient te worden opgemerkt dat kaartbeelden met betrekking tot het waterbeheer ten tijde van de inventarisatie nog niet beschikbaar waren. Deze zijn derhalve ook niet opgenomen in deze versie van de gebiedenatlas.

Het overzicht van de provinciale gebiedsindelingen is te vinden in Hoofdstuk 2. In dit hoofdstuk zijn tevens de resultaten opgenomen van een aantal analyses die inzicht geven in de omvang van en de overlap tussen verschillende provinciale beleidscategorieën.

Het overzicht van de nationale bestanden, inclusief een aantal analyses op basis van het kaartmateriaal, is te vinden in Hoofdstuk 3.

Het geheel wordt vooraf gegaan door een inleidend hoofdstuk (Hoofdstuk 1) en afgesloten met een set van aanbevelingen in Hoofdstuk 4.

Bij deze rapportage is ook een CD-rom gevoegd met daarop de achterliggende digitale bestanden en pdf-files met daarop al het geïnventariseerde kaartmateriaal en de bijbehorende meta-informatie.

1.1 Werkwijze

Om tot het uiteindelijke overzicht van bestanden te komen zijn de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Het aanschrijven van de bronhouders met het verzoek om de databestanden, inclusief de meta-informatie, beschikbaar te stellen.
- Het zonodig converteren van de beschikbaar gestelde databestanden naar een Arc/Info datastructuur en uniformeren van de bijbehorende meta-informatie.
- Het maken van een kaart van de databestanden volgens een uniforme layout.
- Het ter controle aanbieden van de geüniformeerde kaarten en meta-informatie aan de bronhouders, en het verwerken van de verbeteringen.
- Uitvoeren van de analyses op de bestanden en de eindrapportage
- Het op CD-rom beschikbaar stellen van de gegevens

1.2 Informatieverzameling

Net zoals bij de vorige versie van de Gebiedenatlas uit 1995 bleek dat het beschikbaarstellen van de bestanden door de bronhouders en bijbehorende meta-informatie een tijdrovende zaak was. De oorzaak hiervan ligt voornamelijk in de lange tijd tussen de aanvraag en daadwerkelijke levering. Zo zat tussen het eerste aanschrijven van de bronhouders begin 2002 en de levering van het laatste bestand precies een jaar. Ook de controle van het retourgestuurde kaartmateriaal en meta-informatie blijkt een proces dat vele maanden in beslag heeft genomen.

Echter, de bereidheid van de verschillende bronhouders om hun bestanden ter beschikking te stellen was groot. Ook de controle van het verwerkte kaartmateriaal door de bronhouders is veelal minutieus ter hand genomen. Dit resulteerde in tal van verbeteringen en zo tot een eindproduct dat duidelijk aan kwaliteit heeft gewonnen. De auteurs willen dan ook alle bronhouders bedanken voor het beschikbaar stellen van hun bestanden en hopen dat deze nieuwe versie van de gebiedenatlas bijdraagt aan de brede inzet van ruimtelijke gegevens in het gebiedenbeleid.

2. Provinciale gebiedsindelingen

Ten behoeve van het gebiedenbeleid zijn een groot aantal provinciale gebiedsindelingen en kaarten uit nationale nota's geïnventariseerd.

In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van de volgende provinciale gebiedsindelingen:

- Gebieden aanwezen in de Bestuursovereenkomst voor de gebiedsgerichte inrichting van het landelijk gebied 2002 - 2004 (de SGB-gebieden);
- Reconstructiegebieden zoals vastgesteld in vijf van de twaalf provincies;
- Provinciale Stillegebieden;
- Provinciale Grondwaterbeschermingsgebieden (incl waterwingebieden en boringsvrije zones);
- Provinciale Bodembeschermingsgebieden;
- Provinciale Milieubeschermingsgebieden;
- Provinciale Natuurbeschermingswetgebieden.

In tabel 1 is per beleids categorie in groen aangegeven of de digitale bestanden met de begrenzingen van de beleids categorieën door de provincies beschikbaar zijn gesteld. Met behulp van blauw is in het overzicht aangegeven dat de betreffende categorie niet is vastgesteld of dat deze is opgenomen in een andere beleids categorie.

Tabel 1: Door de provincies beschikbaar gestelde bestanden.

Provincie	SGB-gebieden	Recon-structie-gebieden	Stille Gebieden	Grondwater beschermings gebieden	Waterwin- gebieden	Boringsvrije zones	Milieu beschermings gebieden	Bodem beschermings- gebieden	Natuur beschermings wet-gebieden
Groningen	■	■	■	■	■	■	■	■ ³⁾	■
Friesland	■	■	■	■	■	■ ⁵⁾	■	■	■
Drenthe	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Overijssel	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Flevoland	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Gelderland	■	■	■	■	■	■	■	■ ³⁾	■
Utrecht	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Noord-Holland	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Zuid-Holland	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Zeeland	■	■	■ ¹⁾	■	■	■ ⁴⁾	■	■ ⁴⁾	■
Noord-Brabant	■	■	■	■	■	■	■ ²⁾	■ ²⁾	■
Limburg	■	■	■	■	■	■	■	■	■

- 1) In Zeeland zijn geen Stillegebieden aangewezen.
- 2) In Noord-Brabant zijn geen Milieubeschermings/Milieuactiegebieden en Bodembeschermingsgebieden aangewezen.
- 3) In Groningen en Gelderland maken Bodembeschermingsgebieden deel uit van respectievelijk Milieubeschermingsgebieden en Milieuactiegebieden.
- 4) In Zeeland hebben Grondwaterbeschermingsgebied ook de functie van Bodembeschermingsgebied, tevens geldt er een verbod op diepe boringen.
- 5) In Friesland zijn geen boringsvrije zones vastgesteld

Legenda:

■	Beschikbaar
■	Niet digitaal beschikbaar
■	Beleids categorie niet aanwezig (zie voetnoot)
■	Niet van toepassing

Door middel van voetnoten is in deze gevallen aanvullende informatie gegeven. Indien de beleidscategorie wel aangewezen is in door de provincie maar het digitale bestand niet beschikbaar was is dit rood weergegeven in het overzicht.

De informatie uit tabel 1 kan ook vergeleken worden met een eerdere evaluatie van provinciale gebiedsindelingen die in 1995 uitgevoerd is (Beugelink *et al.*, 1995). Hieruit blijkt dat in een aantal provincies beleidscategorieën zijn vervallen of nu zijn opgenomen in andere beleidscategorieën.

Zo maken in Groningen de Bodembeschermingsgebieden nu deel uit van de Milieubeschermingsgebieden terwijl ze in 1995 nog als aparte beleidscategorie waren onderscheiden.

In Gelderland omvatten deze Milieuactiegebieden ook de Bodembeschermingsgebieden. Er bestaan in Gelderland ook geen Milieubeschermingsgebieden meer; deze zijn omgezet in Milieuactiegebieden. De Milieuactiegebieden hebben echter een geheel andere status dan de oorspronkelijke Milieubeschermingsgebieden

In Zeeland zijn ten opzichte van 1995 de Stiltegebieden als beleidscategorie komen te vervallen. De Grondwaterbeschermingsgebieden hebben tegenwoordig ook de functie van Bodembeschermingsgebied; tevens geldt er in deze gebieden een verbod op diepe boringen. In Noord Brabant zijn in vergelijking met 1995 de Bodembeschermingsgebieden en Milieubeschermings/Milieuactiegebieden komen te vervallen.

In de volgende paragrafen is per beleidscategorie een kaart van Nederland opgenomen met daarop alle gebieden die door de provincies in de betreffende gebiedscategorie zijn vastgesteld. De kaart wordt voorafgegaan door een zeer korte beschrijving van de betreffende gebiedscategorie en bijzonderheden voortkomend uit de inventarisatie. Voor een overzicht van de achterliggende provinciale bestanden en de bijbehorende meta-informatie wordt verwezen naar bijlage 2 welke in de vorm van een pdf-file op de bijgesloten CD-rom is opgenomen.

In tabel 2 is aangegeven wat het areaal is van de geïnventariseerde beleidscategorieën in de verschillende provincies. De Reconstructiegebieden zijn niet opgenomen in de tabel omdat deze onder uitvoeringsconvenant gebiedsgerichte inrichting landelijk gebied 2002 - 2005 vallen en dus onder de SGB-gebieden.

Uit tabel 2 valt op te maken dat het areaal aan SGB-gebied met ruim 2,5 miljoen hectare zeer groot is ten opzichte van de andere reeds langer bestaande gebiedsindelingen. Alleen het areaal aan Milieubeschermingsgebied (ruim 40% van het areaal aan SGB-gebieden) komt enigszins in de buurt van het SGB-gebieden. De andere beleidscategorieën Stiltegebieden, Grondwaterbeschermingsgebieden, Boringenvrije zones, Bodembeschermingsgebieden en Natuurbeschermingswetgebieden beslaan respectievelijk 500 000, 140 000, 100 000, 290 000 en 340 000 hectare. Hierbij moet wel opgemerkt worden dat er in tabel 2 geen rekening is gehouden met het feit dat in verschillende provincies beleidscategorieën ontbreken maar dat het beleid via een andere beleidscategorie is geïmplementeerd. Ook ontbreken er van een aantal provincies nog gegevens (zie tabel 1).

Tabel 2: Arealen van verschillende beleidscategorieën per provincie (in ha).

Provincie	SGB-gebied	Milieu beschermings gebied	Stiltegebied	Grondwater beschermings gebied (incl waterwin-gebieden)	Bodem beschermings gebied	Natuur- beschermings -wetgebieden / staatsnatuur- monumenten
Groningen	47 000 ¹⁾	47 000	47 000	2 900	-	42 000
Friesland	403 000	323 000	154 000	3 600	56 000	151 000
Drenthe	176 000	49 000	26 000	6 700	41 000	
Overijssel	263 000 ²⁾	198 000	2 000	13 000	-	5 000
Flevoland	36 000	55 000 ³⁾	7 000	3 100	30 000	17 000
Gelderland	514 000	154 000	32 000	17 000	-	2 000
Utrecht	45 000	31 000	22 000	5 400	-	400
Noord-Holland	171 000	-	75 000	41 000	68 000	54 000
Zuid-Holland	198 000	77 000 ³⁾	68 000	7 800	64 000	9 000
Zeeland	78 000 ⁴⁾	68 000	-	2 300	-	37 000
Noord-Brabant	455 000	-	46 000	18 000	-	16 000
Limburg	165 000	-	19 000	17 000	34 000	5 000
Totaal areaal	2 551 000	1 002 000	498 000	137 800	293 000	338 400

- 1) Het SGB-gebied Wierden in Groningen overlapt voor een groot deel met de andere SGB-gebieden.
- 2) De SGB-gebieden in Overijssel bestaan uit Reconstructiegebieden en de SGB-gebieden Nwo, Reest en Vecht. Deze overlappen met elkaar, hier is voor gecorrigeerd.
- 3) De Milieubeschermingsgebieden in Drenthe, Flevoland en Zuid-Holland zijn een verzameling van gebiedscategorieën, bij het berekenen van het oppervlak is rekening gehouden met de overlap
- 4) Oppervlak SGB-gebieden Zeeland inclusief dubbeltelling door overlap SGB-gebieden Veerse Meer en Walcheren.
- 5) Boringsvrije zone Flevoland inclusief dubbeltelling Grondwaterbeschermingsgebieden.

In de kaart op de volgende bladzijde zijn alle in tabel 2 genoemde provinciale beleidscategorieën over elkaar heen gelegd om inzicht te krijgen in de stapeling van verschillende vormen van gebiedsgericht beleid.

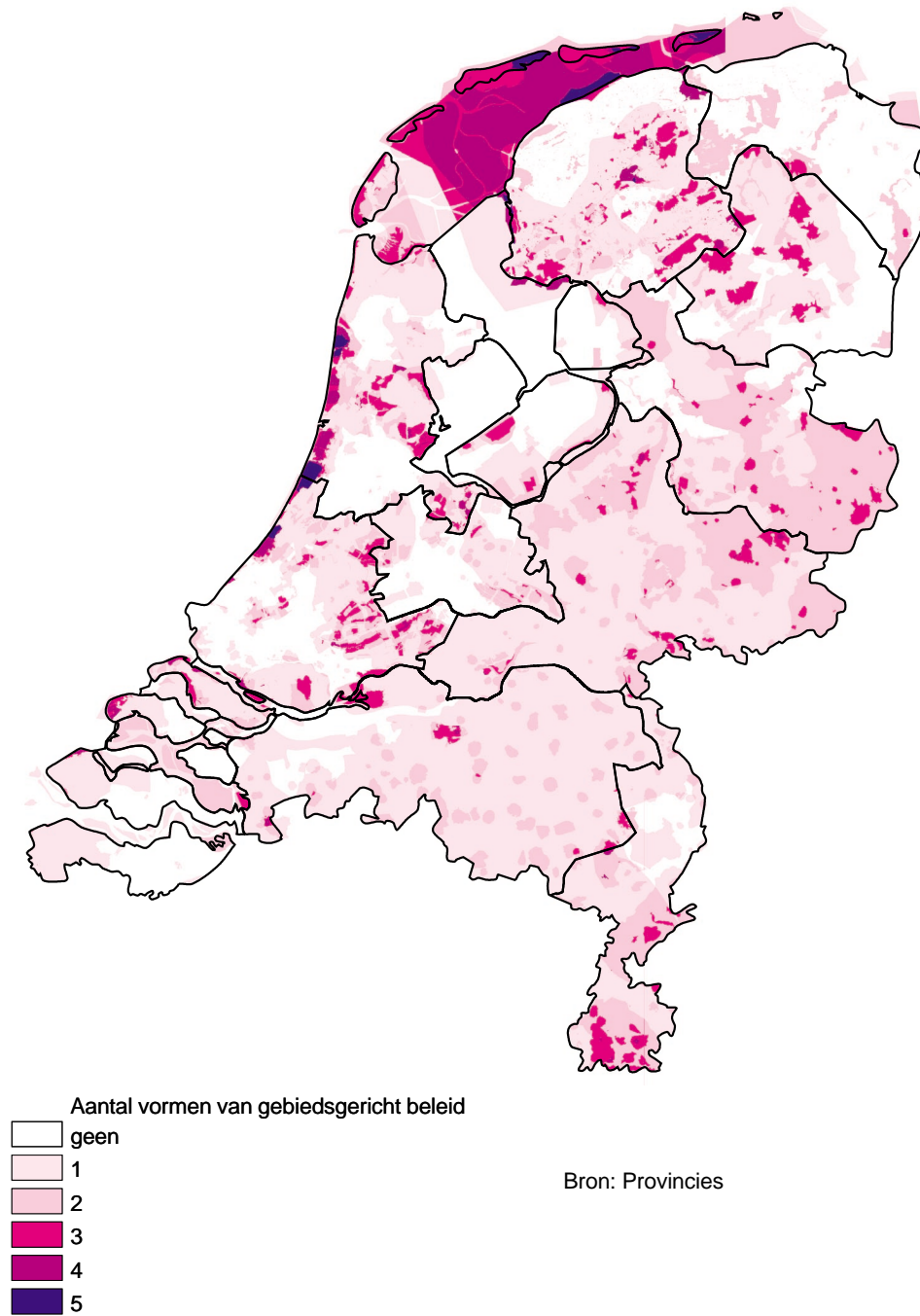
Uit de kaart valt af te leiden dat op circa driekwart ofwel 3 miljoen hectare van Nederland één of andere vorm van provinciaal gebiedsgericht beleid van toepassing is. Op het merendeel (60 %) daarvan is slechts een soort van beleid van toepassing, terwijl op een kwart daarvan 2 soorten van gebiedsgericht beleid van toepassing zijn. Drie, vier of vijf soorten van beleid zijn van toepassing op respectievelijk 8, 5 en 1 % van deze 3 miljoen hectare, terwijl het maximum van 6 soorten van provinciaal beleid niet voorkomt. Opvallend is dat cumulatie van beleid zich vooral voordoet in de Waddenzee en de Hollandse duinen.

Bij bovenstaande cijfers en de kaart op de volgende bladzijde dienen een aantal opmerkingen gemaakt te worden.

Het maximum aantal vormen van gebiedsgericht beleid is zes omdat dit aantal vormen van beleid zijn meegenomen: SGB-gebieden, Milieubeschermings/Milieuactiegebieden, Stiltegebieden, beleid ten aanzien van drinkwater, Bodembeschermingsgebieden en Natuurgebieden.

Bij het beleid ten aanzien van drinkwater zijn de Grondwaterbeschermingsgebieden, Waterwingebieden en Boringsvrije zones eerst gestapeld en dubbeltellingen eruit gehaald. De Milieubeschermingsgebieden zijn van de provincies waarvan bekend was (Drenthe, Overijssel en Zuid-Holland) dat deze een stapeling zijn van Stiltegebieden, Bodembeschermingsgebieden en Grondwaterbeschermingsgebieden niet meegenomen in de analyse. Hetzelfde geldt voor de beleidscategorieën waarvan de provincies aangegeven hebben dat deze door middel van andere beleidscategorieën zijn ingevuld (zie tabel 1) en natuurlijk voor de ontbrekende gegevens (ook opgenomen in tabel 1).

Cumulatie van gebiedsgericht beleid

Datum: Thursday 03-Apr-03 12.23

Kaartnr: prv_cumulatie_nl.krt

Kaart 1: Stapeling van provinciaal gebiedsgericht beleid

2.1 SGB-gebieden

In het kader van het Bestuursvereenkomst voor de gebiedsgerichte inrichting van het landelijk gebied 2002 - 2004 zijn door de provincies 78 gebieden aangewezen; de zogenaamde SGB-gebieden.

SGB-gebieden overlappen elkaar in twee provincies. In Zeeland overlappen de SGB-gebieden Veerse Meer en Walcheren elkaar gedeeltelijk en in Overijssel valt het gebied Vecht-Regge ten dele binnen het SGB-reconstructiegebied.

De reconstructiegebieden, die ook onder de SGB-regeling vallen, zijn in een aparte kaart opgenomen. Hiervoor is gekozen omdat de reconstructiegebieden niet door alle provincies zijn opgenomen in de SGB-gebieden. In Overijssel, Gelderland en Noord-Brabant zijn alle Reconstructiegebieden ook aangewezen als SGB-gebied. In Utrecht en Limburg is slechts een deel van het reconstructiegebied als zodanig aangewezen.

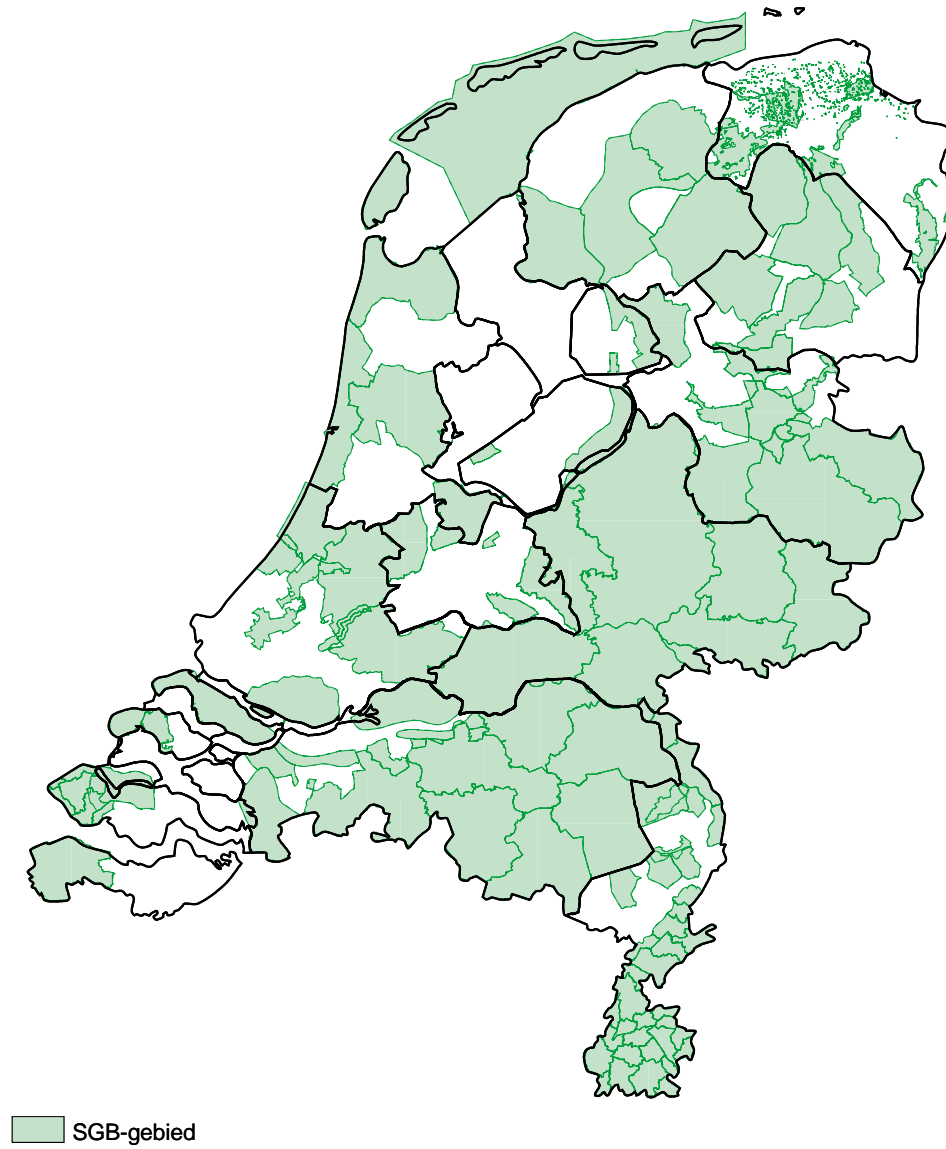
Verder valt op te merken dat voor Limburg de situatie voor 2002 en 2003 is weergegeven. In 2004 zullen alle gebieden die onder de reconstructiewet vallen worden aangewezen als SGB-gebied. Dientengevolge zal in 2004 geheel Limburg als SGB-gebied aangewezen zijn.

Kaarten waarin per provincie de SGB-gebieden (inclusief de namen) zijn weergegeven en de bijbehorende meta-informatie zijn te vinden in bijlage 2 welke in de vorm van een pdf-file op de bijgesloten CD-rom is opgenomen.

Een meer uitgebreide beschrijving van de provinciale gebiedsindelingen in relatie tot de SGB-gebieden en de milieudruk is te vinden in RIVM-rapport 408651003 'SGB-gebieden, relatie tot andere provinciale gebiedsindelingen en de milieubelasting'.

SGB-Gebieden

2.2 Reconstructiegebieden

Reconstructiegebieden zijn gebieden aangewezen in het kader van de Reconstructiewet concentratiegebieden. Reconstructiegebieden zijn niet in alle provincies aangewezen. Het betreft twee gebieden in het Zuiden en Oosten van het land. Het Oostelijk

Reconstructiegebied valt in de provincies Overijssel, Gelderland en Utrecht. Het Zuidelijk Reconstructiegebied valt in de provincies Noord-Brabant en Limburg.

De gebieden aangewezen in het kader van de Reconstructiewet concentratiegebieden vallen ook binnen de SGB-regeling.

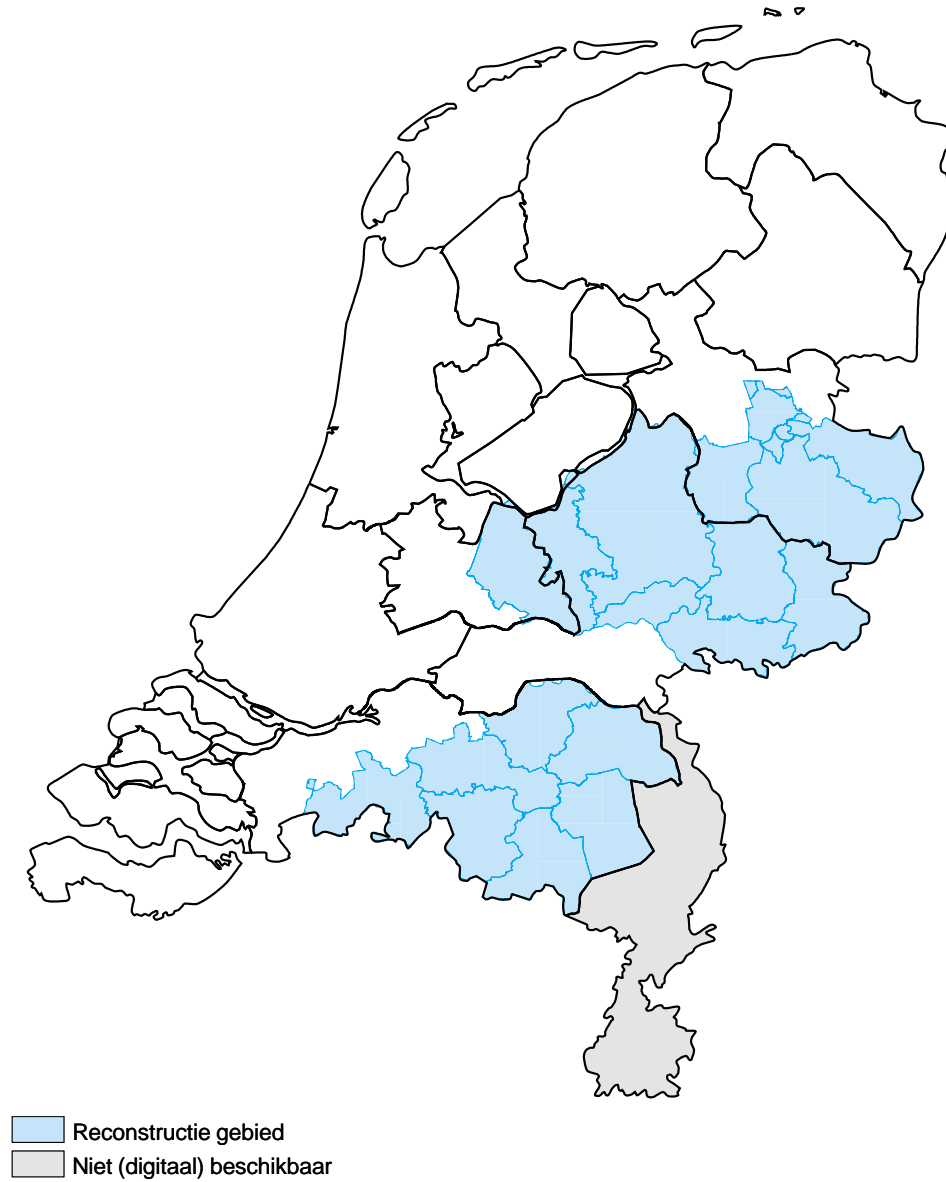
De provincie Limburg heeft geen digitaal bestand beschikbaar maar heeft aangegeven dat de begrenzing overeenkomt met die van het (landsdekkend) DLG bestand met

Reconstructiegebieden. Dit in tegenstelling tot het bestand van Gelderland; hierin is de Ooipolder niet opgenomen, terwijl dit in het bestand van DLG wel het geval is.

Het landsdekkend DLG bestand is bij de nationale bestanden opgenomen.

Kaarten waarin per provincie de Reconstructiegebieden (inclusief de namen) zijn weergegeven en de bijbehorende meta-informatie zijn te vinden in bijlage 2 welke in de vorm van een pdf-file op de bijgesloten CD-rom is opgenomen.

Reconstructiegebieden provinciale gegevens

Bron: Provincies

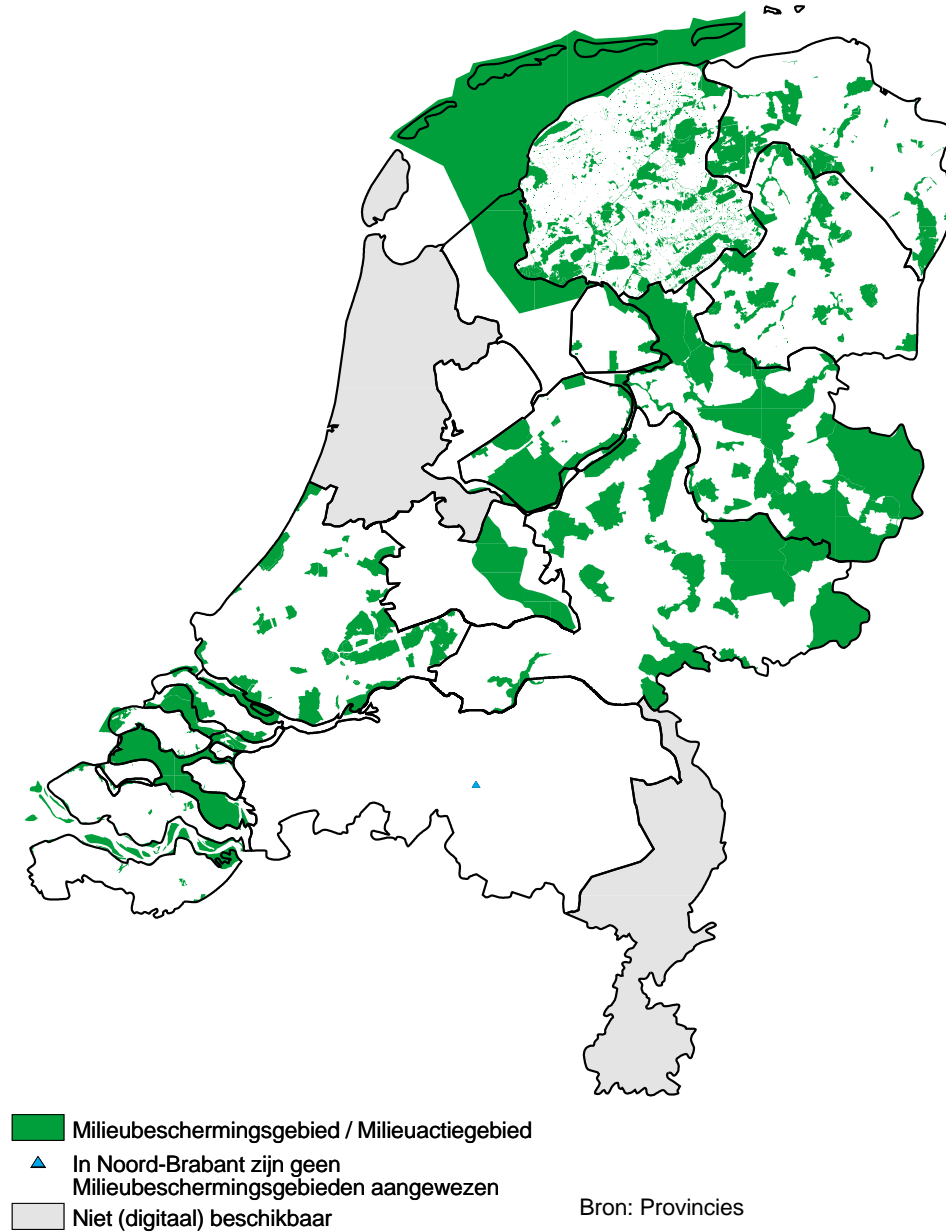
2.3 Milieubeschermingsgebieden / Milieuactiegebieden

Milieubeschermingsgebieden zijn aangewezen in het kader van de Wet Milieubeheer. In sommige provincies (onder andere Gelderland) zijn de Milieubeschermingsgebieden vervangen door Milieuactiegebieden of Milieustimuleringsgebieden, welke een geheel andere status hebben. Er is in deze rapportage voor gekozen om deze drie gebiedssoorten in één kaart weer te geven.

Van de provincies Noord-Holland en Limburg ontbreken de betreffende gegevens. Deze provincies zijn dan ook grijs weergegeven. Noord-Brabant heeft aangegeven dat er, in tegenstelling tot 1995, geen Milieubeschermingsgebieden meer zijn aangewezen.

Kaarten waarin per provincie de Milieubeschermingsgebieden / Milieuactiegebieden (inclusief de namen) zijn weergegeven en de bijbehorende meta-informatie zijn te vinden in bijlage 2 welke in de vorm van een pdf-file op de bijgesloten CD-rom is opgenomen.

Milieubeschermingsgebieden / Milieuactiegebieden

Datum: Monday 17-Mar-03 09.43

Kaartnr: mil_ba_nl.kt

Kaart 4: Milieubeschermingsgebieden / Milieuactiegebieden

2.4 Stiltegebieden

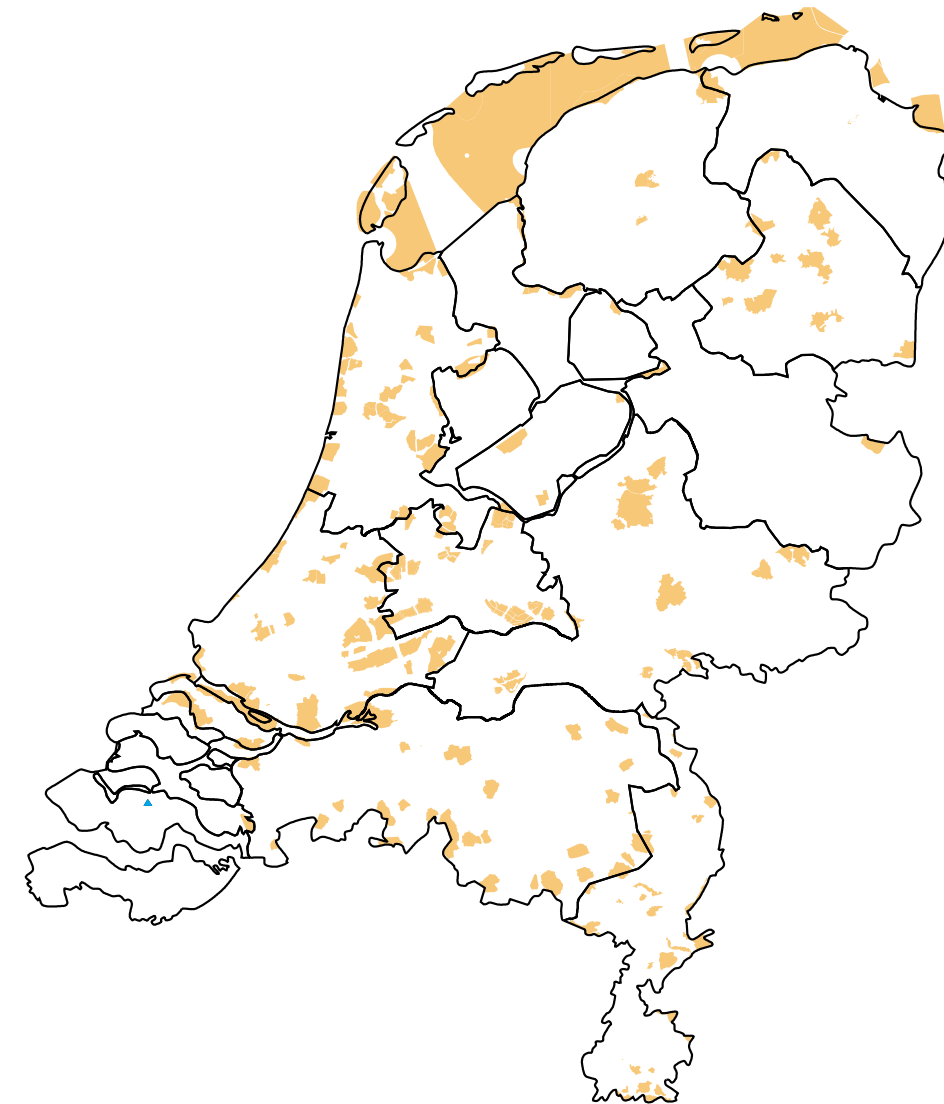
Stiltegebieden zijn, net als Milieubeschermingsgebieden aangewezen in het kader van de Wet Milieubeheer.

De kaart geeft de huidige Stiltegebieden weer. In het provinciale kaartmateriaal onderscheiden categorieën als Uitzonderingen op Stiltegebieden (voorkomend in de Waddenzee) en Toekomstige en potentiële Stiltegebieden (Friesland) zijn niet opgenomen in de kaart. Ook de vaarroutes naar de Waddeneilanden zijn niet in de landsdekkende kaart opgenomen.

Alle provincies, behalve Zeeland, hebben Stiltegebieden aangewezen en de bestanden beschikbaar gesteld. In Zeeland zijn namelijk de Stiltegebieden als beleidscategorie komen te vervallen. Opvallend is verder dat in Overijssel slechts één Stiltegebied aanwezig is. Dit in tegenstelling met 1995, toen nog een groot aantal Stiltegebieden was aangewezen.

Kaarten waarin per provincie de Stiltegebieden (inclusief de namen) zijn weergegeven en de bijbehorende meta-informatie zijn te vinden in bijlage 2 welke in de vorm van een pdf-file op de bijgesloten CD-rom is opgenomen.

Stiltegebieden

- Stiltegebied
- ▲ In Zeeland zijn geen Stiltegebieden aangewezen

Bron: Provincies

2.5 Grondwaterbeschermingsgebieden (Inclusief Waterwingebieden en Boringsvrije zones)

De kaart met Grondwaterbeschermingsgebieden is landsdekkend compleet. Naast de Grondwaterbeschermingsgebieden hebben de meeste provincies ook Waterwingebieden en Boringsvrije zones aangegeven. Daarom zijn ook deze twee gebiedscategorieën opgenomen in de gebiedenatlas. De provincies Flevoland, Utrecht en Noord-Holland hebben de Waterwingebieden niet digitaal beschikbaar gesteld. Hetzelfde geldt voor de Boringsvrije zones in de provincies Gelderland, Utrecht en Noord-Holland. Bij de Boringsvrije zones valt verder nog op te merken dat deze in Noord-Brabant niet zijn vastgesteld, terwijl in Zeeland in Grondwaterbeschermingsgebieden diepe boringen verboden zijn.

De Grondwaterbeschermingsgebieden, Waterwingebieden en Boringsvrije zones zijn in drie aparte kaarten weergegeven.

Kaarten waarin per provincie de Grondwaterbeschermingsgebieden, Waterwingebieden en Boringsvrije zones (inclusief de namen) zijn weergegeven en de bijbehorende meta-informatie zijn te vinden in bijlage 2 welke in de vorm van een pdf-file op de bijgesloten CD-rom is opgenomen.

Grondwaterbeschermingsgebieden

Bron: Provincies

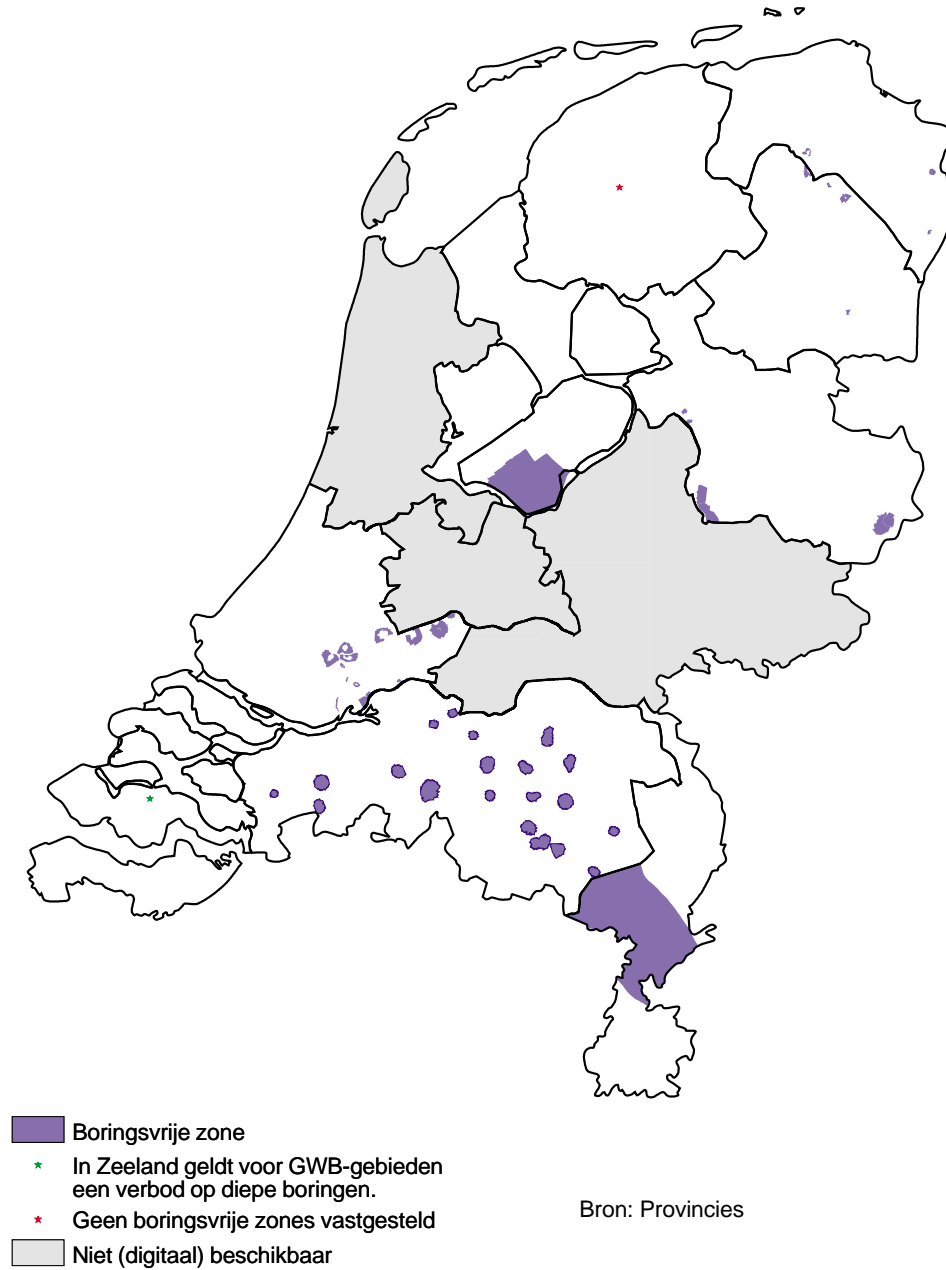
Waterwingebieden

- Waterwingebied
- Niet (digitaal) beschikbaar

Bron: Provincies

Boringsvrije zones

Datum: Monday 17-Mar-03 09:44

Kaartnr: boringsvrije_zones_nl.krt

Kaart 8: Boringsvrije zones

2.6 Bodembeschermingsgebieden

Net als Milieubeschermingsgebieden en Stiltegebieden zijn Bodembeschermingsgebieden aangewezen in het kader van de Wet Milieubeheer.

In sommige provincies zijn geen Bodembeschermingsgebieden meer, maar zijn deze geïntegreerd met andere gebiedsindelingen:

- Groningen heeft aangegeven dat Bodembeschermingsgebieden deel uitmaken van de Milieubeschermingsgebieden.
- In Gelderland maken Bodembeschermingsgebieden deel uit van de Milieuactiegebieden.
- In Zeeland hebben Grondwaterbeschermingsgebieden ook de functie van Bodembeschermingsgebied.

In de provincie Noord-Brabant zijn geen Bodembeschermingsgebieden aangewezen en Overijssel en Utrecht zijn in grijs weergegeven vanwege het ontbreken van een digitaal bestand met Bodembeschermingsgebieden.

Kaarten waarin per provincie de Bodembeschermingsgebieden (inclusief de namen) zijn weergegeven en de bijbehorende meta-informatie zijn te vinden in bijlage 2 welke in de vorm van een pdf-file op de bijgesloten CD-rom is opgenomen.

Bodembeschermingsgebieden

- Bodembeschermingsgebied
- * In Groningen maken BB-gebieden deel uit van Milieubeschermingsgebieden
- * In Gelderland maken BB-gebieden deel uit van Milieuactiegebieden.
- * In Zeeland hebben GWB-gebieden ook de functie van BB-gebied
- ▲ In Noord-Brabant zijn geen Bodembeschermingsgebieden aangewezen
- Niet (digitaal) beschikbaar

Bron: Provincies

Datum: Monday 17-Mar-03 09.44

Kaartnr: bodbesch_geb_nl

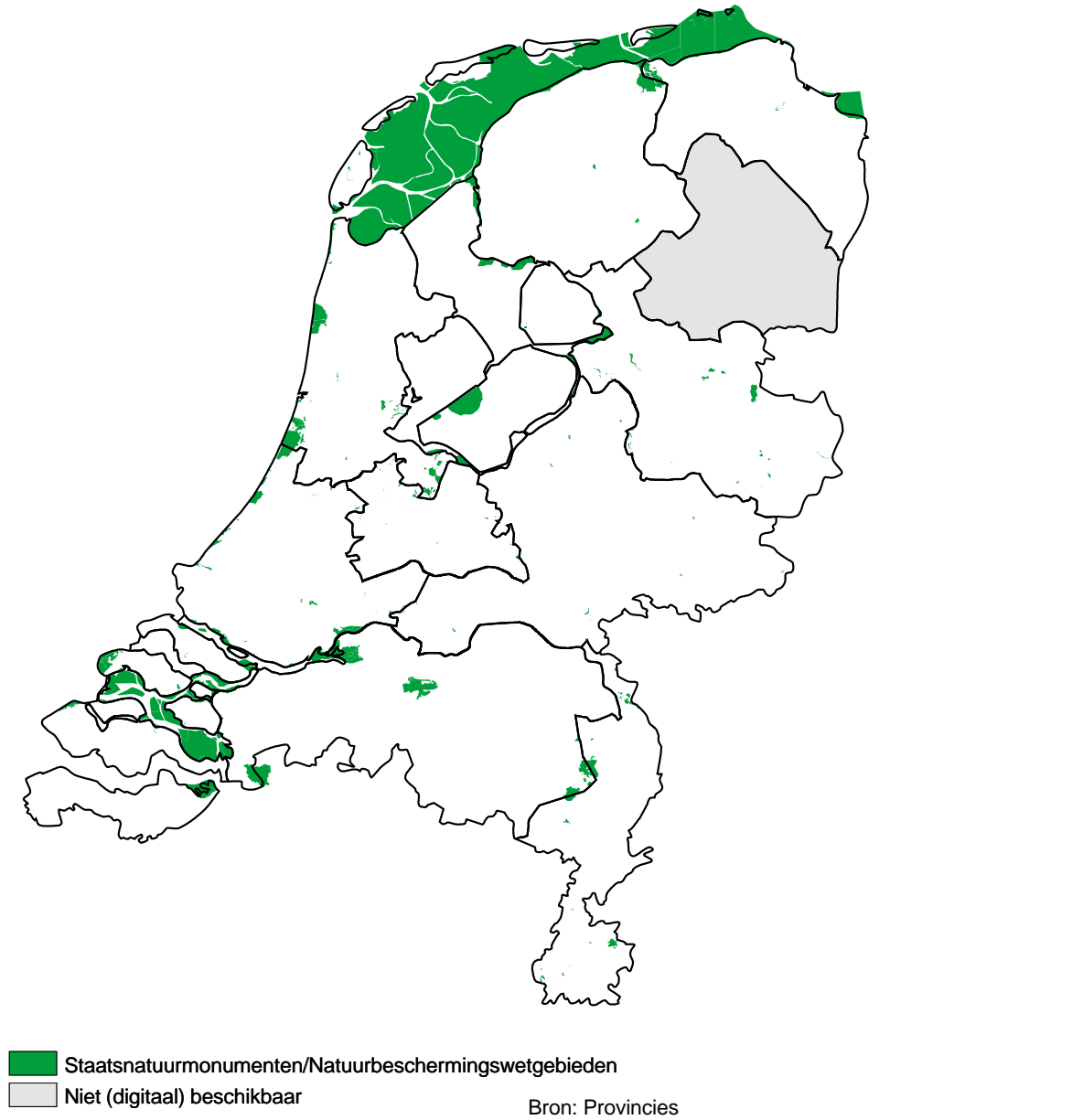
Kaart 9: Bodembeschermingsgebieden

2.7 Natuurbeschermingswetgebieden / Staatsnatuurmonumenten

Bijna alle provincies (op Drenthe na) hebben de bestanden met Natuurbeschermingswetgebieden en/of Staatsnatuurmonumenten beschikbaar gesteld. Er is voor gekozen om beide categorieën op een kaart af te beelden.

Kaarten waarin per provincie de Natuurbeschermingswetgebieden en/of Staatsnatuurmonumenten (inclusief de namen) zijn weergegeven en de bijbehorende meta-informatie zijn te vinden in bijlage 2 welke in de vorm van een pdf-file op de bijgesloten CD-rom is opgenomen.

Staatsnatuurmonumenten/Natuurbeschermingswetgebied

Datum: Thursday 03-Apr-03 08.18

Kaartnr: natuur_geb_nl

Kaart 10: Natuurbeschermingswetgebieden / Staatsnatuurmonumenten

3. Nationale gebiedsindelingen

3.1 Inleiding

Ten behoeve van het gebiedenbeleid zijn een groot aantal gebiedsindelingen uit nationale beleidsnota's geïnventariseerd. In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van deze nationale beleidskaarten.

Tabel 3 geeft een overzicht van de geïnventariseerde bestanden. Er is een onderscheid gemaakt in gebiedsindelingen afkomstig uit het Structuurschema Groene Ruimte 2 (SGR2), de Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening (VIJNO) en Overige gebiedsindelingen. Na een korte introductie van het nationaal ruimtelijk beleid (paragraaf 3.2) volgt een toelichting op de kaarten uit de verschillende beleidsnota's. Paragraaf 3.6 tot slot geeft een overzicht van een aantal bestanden die meerdere keren voorkomen in de gebiedenatlas en de verschillen daartussen. **Voor een overzicht van de achterliggende bestanden, het kaartmateriaal en de bijbehorende meta-informatie wordt verwezen naar bijlage 3 die in de vorm van een pdf-file op de bijgesloten CD-rom is opgenomen.**

Tabel 3: Geïnventariseerde gebiedsindelingen uit nationale beleidsnota's

Kaart	Nota
Groen om de stad: PKB-kaart 1 SGR2	Structuurschema Groene Ruimte 2
Beleidsvisie recreatietoervaart Nederland PKB-kaart 2 SGR2	Structuurschema Groene Ruimte 2
Projectlocaties glastuinbouw en bloembollenteelt PKB-kaart 3 SGR2	Structuurschema Groene Ruimte 2
Vogel- en Habitatrichtlijngebieden PKB-kaart 5 SGR2	Structuurschema Groene Ruimte 2
Nationale en Provinciale Landschappen PKB-kaart 6 SGR2	Structuurschema Groene Ruimte 2
Regionale Parken PKB-kaart 7 SGR2	Structuurschema Groene Ruimte 2
Veenweidegebieden PKB-kaart SGR2	Structuurschema Groene Ruimte 2
Nationale Parken; kaart 8 SGR2	Structuurschema Groene Ruimte 2
Bebouwd gebied 1996	Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening
Selectie Belvedere gebieden	Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening
Bufferzones Actualisering VINEX, Regionale Parken	Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening
Bundelingsgebieden	Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening
Diepe Droogmakerijen	Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening
Grondwaterbeschermingsgebieden	Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening
Habitat- en Vogelrichtlijngebieden	Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening
IJselmeergebied	Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening
Kustfundament	Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening
Nationale Parken	Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening
Nationale Landschappen	Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening
Reconstructiegebieden intensieve veehouderij	Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening
Stads- en dorpmilieu's	Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening
UNESCO wereldgoederen	Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening
Gebieden met dikke laagveenpakketten	Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening
Voorkeursgebieden windenergie	Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening
Relatienotagebieden 2002	Regeling BeheersOvereenkomsten en Natuurontwikkelingsprojecten (RBON)
Gebiedsplannen Informatiesysteem 2002: Natuur	Programma Beheer (GEBIS)
Gebiedsplannen Informatiesysteem 2002: Beheersgebieden	Programma Beheer (GEBIS)
Gebiedsplannen Informatiesysteem 2002: Landschap	Programma Beheer (GEBIS)
Staats- en recreatiebossen 2002	Tweede Voorbereidingsprogramma Randstadgroenstructuur
Landinrichtingsgebieden 2002	Landinrichtingswet
Plattelandsontwikkelingsplannen 2001	Platteland Ontwikkelings Programma Nederland
Besluit Zand- en Lössgronden	Besluit dierlijke meststoffen 1998
Reconstructiegebieden Varkenshouderij	Reconstructiewet
Verdrogingskaart Nederland 2000	Verdrogingskaart 2000 van Nederland
EU Vogelrichtlijngebieden 2001	EU-Vogelrichtlijn
EU Habitatrichtlijngebieden 2001	EU-Habitatrichtlijn
Nationale Parken 2002	-
Wetlands	EU-Vogelrichtlijn
Belvedere gebieden	Nota Belvedere

3.2 Nationaal ruimtelijk beleid

De hoofdlijnen van het nationaal ruimtelijk beleid zijn uiteengezet in de Vijfde Nota Ruimterlijke Ordening (VROM, 2000/2001). Daarnaast speelt het Structuurschema Groene Ruimte 2 (LNV, 2001) een belangrijke rol, met name bij het beleid voor het landelijk gebied. Het SGR2 is op een aantal punten een nadere uitwerking van de Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening. De in deze gebiedenatlas opgenomen kaarten en het daarbij behorende beleid hebben betrekking op PKB deel 1 van het SGR2 en PKB deel 3 van de Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening. Pas na het vaststellen van deel 4 van beide nota's is het beleid definitief. Tot die tijd is het vastgestelde ruimtelijk beleid het beleid uit de Actualisatie van de Vierde Nota Extra (VINAC) en het eerste Structuurschema Groene Ruimte uit 1992 (SGR). De meeste beleidskaarten uit deze nota's zijn terug te vinden in de eerste versie van de Gebiedenatlas (Beugelink *et al.*, 1995).

Het eerste Kabinet Balkenende (2002) heeft besloten om de Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening aan te passen op grond van het door hen uitgebrachte regeerakkoord en tegelijkertijd te integreren met het SGR2 tot de Nota Ruimte. Deze zal waarschijnlijk eind 2003 of begin 2004 verschijnen. De Stellingnamebrief Nationaal Ruimtelijk Beleid (ministerraad van 1 november 2002) geeft een eerste overzicht van de voorgestelde wijzigingen:

- Rode contouren zullen slechts voor een beperkt aantal gemeenten verplicht worden gesteld: alleen gemeenten langs de kust, in Nationale Landschappen, in natuurgebieden (EHS, Vogel- en Habitatrictlijngebieden, gebieden onder Natuurbeschermingswet), en eventueel gemeenten in noodoverloop- en retentiegebieden. Daarnaast wordt het aantal kwaliteitseisen voor de rode contour sterk beperkt.
- Alleen 'natuurgebieden' krijgen een groene contour met bijbehorend nee-tenzij regime. De omvang wordt beperkt, en de uitvoering verschuift van aankoop naar particulier en agrarisch beheer.
- Stedelijke netwerken en bundelingsgebieden blijven gehandhaafd, maar bundelingspercentages zullen worden bepaald in samenspraak met provincies (vast te leggen in de Nota Ruimte). Het generieke intensiveringsstreven van 50% bouwen in bestaand stedelijk gebied komt te vervallen.
- Gemeenten krijgen overall meer ruimte om de eigen bevolkingsgroei op te vangen, vooral voor senioren, éénverdieners en starters inclusief de benodigde aanpassing van de Huisvestingswet. Provincies geven aan waar dit mogelijk is (op basis van waardevolle landschappen) en waar dit méér mag zijn.
- De Nationale en Provinciale Landschappen uit de Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening en SGR2 worden samengevoegd tot de categorie Nationale Landschappen. Het aantal en oppervlak Nationale Landschappen zal worden ingekrompen ten opzichte van de Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening. Binnen Nationale Landschappen zal ook ruimte zijn voor de opvang van de eigen bevolkingsgroei, en grenzen kunnen eventueel door het Rijk worden aangepast op grond van verstedelijkingsbehoefte.

Uit bovenstaand overzicht blijkt dat de actualiteit van de in deze gebiedenatlas opgenomen nationale bestanden beperkt van duur is. Het vergt daarom, net als bij de provinciale data, een doorlopende inspanning om de bestanden met daarin het vigerende beleid uit de nationale nota's actueel te houden.

3.3 Gebiedsindelingen uit SGR2

Het beleid voor het landelijk gebied dat in de Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening in hoofdlijnen is verwoord, is nader uitgewerkt in het Structuurschema Groene Ruimte 2 (SGR2). Daarnaast is het SGR2 een nadere concretisering en een ruimtelijke vertaling van de LNV nota's Natuur voor mensen, mensen voor natuur (NVM) en Voedsel en Groen (LNV, 2000). Ook de ruimtelijke consequenties voor het landelijk gebied van het water- en milieubeleid zijn in het SGR2 opgenomen.

In deze paragraaf worden de PKB-kaarten uit SGR2 kort besproken. **Voor het bijbehorende kaartmateriaal wordt nogmaals verwezen naar bijlage 3 welke in de vorm van een pdf-file op de bijgesloten CD-rom is opgenomen.**

3.3.1 Groen om de stad

Groen om de stad is gedefinieerd als het stedelijk groen buiten de rode contour, gelegen op een maximale afstand van 10 kilometer vanaf de grens van de bebouwde kom. Deze gebieden vervullen een belangrijke functie voor de opvang van vooral dagrecreatie. Het groen om de stad omvat bossen, natuurgebieden, recreatieplassen en recreatieterreinen, maar ook wandel- en fietspaden tussen groengebieden onderling en de stad.

Als beleid geldt dat uitbreiding van het stedelijk ruimtebeslag of van permanente verblijfsrecreatie niet wordt toegestaan. Ingrepen die de dagrecreatieve functie en/of publieke toegankelijkheid versterken zijn wel mogelijk.

Groen om de stad vervangt een aantal bestaande beleidscategorieën: Randstadgroenstructuur, strategische (recreatieve) groenprojecten, VINAC-strategisch groen. En daarnaast overlappen de gebieden van Groen om de stad gedeeltelijk met de Regionale Parken.

3.3.2 Beleidsvisie recreatietoervaart Nederland

In het kader van de Beleidsvisie Recreatietoervaart in Nederland (BRTN) is de doelstelling geformuleerd om in 2010 een landelijk recreatietoervaartnet van 4400 kilometer gerealiseerd te hebben. Eind 2000 was hiervan bijna 1900 kilometer gerealiseerd (LNV, 2001).

In het toervaartnet vormen de verbindingswateren de schakels tussen de grotere watersportgebieden. De ontsluitingswateren zorgen voor de bereikbaarheid van regionale wateren. Het is de bedoeling dat provincies en gemeenten het BRTN-netwerk vastleggen in streek- en bestemmingsplannen. Bij ingrepen in vaarwegen (aanpassing, onderhoud en beheer) of bij de aanleg van kustwerken zal het belang van de recreatietoervaart nadrukkelijk worden meegenomen.

3.3.3 Projectlocaties glastuinbouw en bloembollenteelt

Algemeen wordt gestreefd naar bundeling van de niet-grondgebonden landbouw. Zo wil men de glastuinbouw concentreren in projectvestigingslocaties en regionale vestigingen.

Nieuwvestiging van glastuinbouwbedrijven buiten deze projectvestigingslocaties en/of perspectiefrijke regionale vestigingen wordt tegengegaan. Voor de periode tot 2010 zijn tien projectvestigingslocaties glastuinbouw aangewezen, welke indicatief op de kaart zijn aangegeven. Het is taak van de provincies om voor 2005 de regionale vestigingen glastuinbouw in het streekplan op te nemen.

Het Rijk wil de verplaatsing en uitbreiding van de permanente bollenteelt op zeezandgrond concentreren op zogenaamde projectvestigingslocaties. Voor deze locaties geldt de eis dat zij

duurzaam moeten worden ingericht, landschappelijk goed zijn ingepast en liggen buiten de groene contouren. Voor de nieuwe projectvestigingslocaties zijn de volgende zoekgebieden aangewezen: Anna Paulownapolder, de Wieringermeer, de Haarlemmermeer, de Noordoostpolder, oostelijk Flevoland, Zeeuws-Vlaanderen en West-Brabant. De provincies begrenzen deze projectvestigingslocaties en nemen ze op in het streekplan. Ook hier geldt dat nieuwe verspreide vestiging van deze functie buiten de genoemde locaties niet is toegestaan.

3.3.4 Vogel- en Habitatrictlijngebieden

De Vogel- en Habitatrictlijngebieden zijn onderdeel van een Europees netwerk van beschermde natuurgebieden. De Vogelrichtlijn richt zich op het beschermen van de in het wild levende vogelsoorten en op de instandhouding van hun leefmilieu. De Habitatrictlijn richt zich op het instandhouden van natuurlijke en halfnatuurlijke habitats en op het beschermen van wilde flora en fauna. De Vogel- en Habitatrictlijngebieden vallen vaak samen.

Van alle natuur in Nederland hebben de Vogel- en Habitatrictlijngebieden het zwaarste beschermingsregime gebaseerd op artikel 6 van de Habitatrictlijn. Om dit beschermingsregime in de wet te verankeren is een herziening van de Natuurbeschermingswet in voorbereiding. In afwachting van inwerkingtreding van de herziene Natuurbeschermingswet geldt de huidige Natuurbeschermingswet uit 1998 aangevuld met het Europeesrechtelijk afwegingskader van de Habitatrictlijn (MNP, 2002).

3.3.5 Nationale en Provinciale Landschappen

In de Nationale en Provinciale Landschappen is het beleid gericht op het behoud en versterken van belangrijke landschappelijke en cultuurhistorische waarden. Zij vervangen de volgende oudere beleidscategorieën: Nationaal Landschap Groene Hart; Waardevolle cultuurlandschappen; gebieden behoud en herstel bestaande landschapskwaliteit; gebieden behoud karakteristieke openheid; recreatief-toeristische gebieden; en gebieden met te ontwikkelen nationaal landschapspatroom. De Nationale en Provinciale Landschappen samen worden ook wel aangeduid als gebieden voor behoud en ontwikkeling.

Als beleid geldt dat in de Nationale en Provinciale Landschappen in beginsel maar zeer beperkt uitbreiding van het stedelijk ruimtebeslag en het bebouwd oppervlak mag plaatsvinden.

Bij Nationale Landschappen gaat het om gebieden met bijzondere landschappelijke, cultuurhistorische en recreatieve waarden die van belang zijn voor het functioneren van de ruimtelijke hoofdstructuur en die nu of in de toekomst worden bedreigd door verstedelijking of andere ruimtelijke ontwikkelingen. Provincies en Kaderwetgebieden, geven in het streekplan respectievelijk regionaal structuurplan de gedetailleerde begrenzing aan. De ruimtelijke doelstellingen voor de Nationale Landschappen zijn:

- versterking van de identiteit van de landschappen door ontwikkeling structuurdragers;
- behoud en versterking van cultuurhistorische en ecologische waarden;
- versterking van de visuele samenhang tussen bebouwing en omgeving;
- handhaven van openheid langs infrastructuur;
- landschappelijk passende en beheerste ontwikkeling van de toeristisch-recreatieve sector.

Binnen de Provinciale Landschappen liggen de cultuurlandschappen die gaaf zijn en (inter)nationaal zeldzaam of die een goed voorbeeld zijn van een specifiek Nederlands cultuurlandschap. De bedoeling van het kabinet is dat deze duurzaam worden hersteld, behouden en versterkt en dat de toeristisch-recreatieve waarde van deze gebieden wordt

behouden en vergroot. Een belangrijke randvoorwaarde daarbij is dat in de gebieden ruimte is en blijft voor (nieuwe) activiteiten en ontwikkelingen voor zover die geen afbreuk doen aan de genoemde kwaliteiten of deze juist versterken. Voor de Provinciale Landschappen zijn een aantal zoekgebieden opgegeven. Deze gebieden zijn een nadere selectie van de bestaande beleidscategorieën Waardevolle Cultuurlandschappen en Belvedere gebieden.

3.3.6 Regionale Parken

In de Regionale Parken geldt dat, net zoals in de Nationale en Provinciale Landschappen, het beleid gericht is op het behoud en versterken van belangrijke landschappelijke en cultuurhistorische waarden. De Regionale Parken komen in de plaats van de volgende oudere beleidscategorieën: Rijksbufferzones; Nadere Uitwerkingen; en ROM-gebieden. De provincies of Kaderwetgebieden leggen de Regionale Parken uiterlijk in 2005 vast in streekplannen of regionale structuurplannen. De Regionale Parken worden ook aangeduid als de gebieden voor verbetering en herstel.

Regionale Parken hebben een dagrecreatieve functie voor de bewoners in stedelijke netwerken. Daarnaast moeten de Regionale Parken voorkomen dat sterk verstedelijkte gebieden aan elkaar groeien. In Regionale Parken is uitbreiding van het stedelijk ruimtebeslag en uitbreiding van permanente verblijfsrecreatie niet toegestaan. Ingrepen die de dagrecreatieve functie en publieke toegankelijkheid versterken zijn wel mogelijk.

3.3.7 Veenweidegebieden

Bij de veenweidegebieden is een indicatief onderscheid gemaakt in gebieden waar de keuze tussen actieve vernatting of polderlandschap moet worden gemaakt, zoekgebieden voor de strategie van vernatting en overige veengebieden. Provincies en waterschappen zullen uiteindelijk moeten bepalen waar voor welke strategie wordt gekozen.

De verschillende strategieën hebben de volgende kenmerken:

- strategie beperkte drooglegging: drooglegging van ten hoogste 60 centimeter, een verbod op particuliere onderbemaling dieper dan 60 centimeter onder maaiveld en een scheurverbod van grasland;
- strategie actieve vernatting: het waterpeil wordt fors opgezet, hetgeen betekent dat de gronden moeten worden verworven;
- strategie passieve vernatting: het waterpeil volgt de bodemdaling niet meer totdat een peil van circa 40 centimeter is bereikt, dit betekent dat de grondeigenaren vooral beheerder zijn en een vergoeding ontvangen die meestijgt met het waterpeil (LNV, 2001).

3.3.8 Nationale Parken

Nederland heeft zich in mondiaal verband verplicht om grootschalige gebieden die één of meer nationaal of internationaal belangrijke ecosystemen vertegenwoordigen, als Nationaal Park aan te wijzen. Daartoe is een stelsel opgezet dat bestaat uit achttien Nationale Parken (inclusief grensoverschrijdende). Nationale Parken in Nederland zijn in vergelijking met het buitenland bescheiden van omvang. Het zijn grote aaneengesloten gebieden van tenminste 1.000 hectare die bestaan uit natuurterreinen, wateren en/of bossen, met een bijzonder planten- en dierenleven en een hoge belevingswaarde. Daarnaast kunnen ook cultuurgronden (=landbouwgronden) onderdeel van het Nationaal Park zijn voor zover deze zijn aangewezen als Relatienotagebieden of als natuurontwikkelingsgebieden.

Kenmerkend voor Nationale Parken is de meervoudige doelstelling, die een combinatie is van natuurbehoud en -ontwikkeling in grote waardevolle natuurgebieden met mogelijkheden voor

natuurgerichte recreatie, voorlichting en educatie en wetenschappelijk onderzoek. De Nationale Parken worden gerekend tot de kerngebieden van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Het streven is dat in 2004 alle gebieden die binnen de Nationale Parken vallen ook daadwerkelijk die status hebben.

3.4 Gebiedsindelingen uit de Vijfde Nota R.O.

Belangrijk structurerend principe in de Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening zijn de groene en rode. Het beleid is nog niet vastgesteld, maar in de hieronder gegeven beschrijving van de individuele kaarten is uitgegaan van het beleid zoals dit staat omschreven in PKB-deel 3 van de Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening.

In deze paragraaf worden de kaarten uit de Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening alleen in het kort besproken. **Voor het bijbehorende kaartmateriaal wordt nogmaals verwezen naar bijlage 3** welke in de vorm van een pdf-file op **de bijgesloten CD-rom** is opgenomen.

3.4.1 Bebouwd gebied 1996

Het bebouwd gebied is de grens van de bebouwing in 1996 met daaraan toegevoegd de gebieden die na 1996 zijn bebouwd en de gebieden waarop bebouwing mogelijk is op grond van geldende bestemmingsplannen en onherroepelijke bouwvergunningen. De methodiek voor het bepalen van de grens van de bebouwing 1996 is gebaseerd op de werkwijze bij de Actualisering Vinex.

3.4.2 Selectie Belvedere gebieden

Van de in de Nota Belvedere genoemde Belvedere-gebieden zijn er een aantal geselecteerd. Het gaat dan om de gebieden waarvan in de Nota Belvedere is aanbevolen om een PKB-bescherming te continueren of te introduceren. Het beleid in deze gebieden is er op gericht om de aanwezige waarden te behouden. Elementen in deze gebieden met zeer hoge landschappelijke en cultuurhistorische waarde krijgen daarom uiteindelijk een groene contour. De overige Belvedere-gebieden worden niet geschrappt, maar ligt de trekkersrol bij provincies, kaderwetgebieden en/of gemeenten.

3.4.3 Bufferzones Actualisering VINEX, Regionale Parken

Regionale Parken komen in de plaats van de bestaande rijksbufferzones uit de Actualisering van de Vierde Nota Extra. Alle rijksbufferzones uit de Actualisering Vinex, met uitzondering van Blaricum–Huizen, worden in principe omgezet in een Regionaal Park. De bufferzone Blaricum–Huizen/Oostermeent vervalt vanwege de geringe omvang en het karakter. Dit gebied behoort namelijk in zijn geheel tot de Ecologische Hoofdstructuur en wordt daarom met een groene contour begrensd. Meer informatie over de Regionale Parken is te vinden in paragraaf 3.3. Regionale Parken

3.4.4 Bundelingsgebieden

De bundelingsgebieden zijn een eerste stap in het bepalen van de ruimte voor verstedelijking en omvatten zowel bebouwd als onbebouwd gebied. Het is nadrukkelijk niet de bedoeling dat deze gebieden geheel verstedelijken. In de bundelingsgebieden ligt wel het accent op verstedelijking, maar er moet in samenhang daarmee ook onbebouwde ruimte gepland worden voor groen, recreatie, natuur, water en – waar wenselijk – vormen van landbouw.

3.4.5 Diepe Droogmakerijen

Diepe droogmakerijen zijn uit het oogpunt van waterbeheer geschikt om in te richten voor waterberging. Voor de cultuurhistorisch bijzonder waardevolle droogmakerijen wordt gedacht aan de mogelijkheid voor tijdelijke waterberging, met behoud van de agrarische functie. Waar de cultuurhistorische waarde geringer is kan eventueel permanente waterberging en recreatie worden gerealiseerd.

3.4.6 Grondwaterbeschermingsgebieden

De Grondwaterbeschermingsgebieden worden slechts zeer beperkt besproken in de Vijfde Nota. De enige zin waar ze in genoemd worden is in de relatie met de kwaliteit van het grondwater (Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening PKB 3, p.40): 'Zorgen over de kwaliteit van het grondwater hebben het kabinet doen besluiten de vervuiling van het grondwater in Grondwaterbeschermingsgebieden versneld te verminderen. Daartoe is de watertoets aangevuld. Bovendien wordt de ontwikkeling van 'schone' functie-combinaties met water in deze gebieden gestimuleerd.'

3.4.7 Habitat- en Vogelrichtlijngebieden

De Habitat- en Vogelrichtlijngebieden vallen in de Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening onder de groene contour. Voor deze gebieden geldt het sterkste beschermingsregime vanuit de natuurbeschermingswet en het Europese kader van de Habitatrictlijnwetgeving. Tevens is in de Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening aangegeven dat de provincies de Vogel- en Habitatrictlijngebieden de status moeten toekennen van provinciaal Milieubeschermingsgebied, zoals in de Wet Milieubeheer beschreven. Meer informatie over deze gebieden is te vinden bij de paragraaf over de SGR2-kaarten.

3.4.8 IJsselmeergebied

Het beleid voor het IJsselmeergebied wil nieuwe ontwikkelingen zodanig sturen dat de kernkwaliteiten van het gebied worden versterkt. Onder de kernkwaliteiten wordt verstaan: 'de open horizon, de van nature aanwezige rijkdommen en cultuur' (VROM, 2001, p.41). In verband met de veiligheid is het nodig dat de bergingscapaciteit niet wordt aangetast, daarom zijn grootschalige inpolderingen in het IJsselmeergebied uitgesloten. Ook de ruimtelijke reservering voor de Markerwaard komt te vervallen. Verder is er geen uitbreiding van andere bebouwing dan windturbines toegestaan in een zone van 100 meter binnendijks en 175 meter buitendijks. Er is slechts zeer beperkt ruimte voor buitendijks bouwen, alleen Almere en Lelystad krijgen de ruimte om 'net over de rand' van de primaire waterkering een nieuw waterfront te ontwikkelen.

3.4.9 Kustfundament

Het kustfundament is het gebied dat van belang is voor de bescherming van het laag gelegen deel van Nederland tegen overstroming. Het bestaat op land uit de duinen en zeedijken en loopt in zee door tot de doorgaande NAP -20m lijn. Het kustfundament zorgt voor de stabiliteit van de kust en enige natuurlijke dynamiek. Met het oog op het realiseren van duurzame veiligheid dient het beleid er voor te zorgen dat er in het kustfundament voldoende ruimte beschikbaar is en blijft voor versterking van de zeekering. In dit gebied wordt dan ook geen uitbreiding van het bebouwd gebied toegestaan.

3.4.10 Nationale Parken

De omschrijving en het beleid van de Nationale Parken is gelijk aan die van het SGR2 (paragraaf 3.3.8).

3.4.11 Nationale Landschappen

De omschrijving en het beleid van de Nationale Landschappen is gelijk aan die van het SGR2 (paragraaf 3.3.5). Bij de Provinciale Landschappen wordt aangegeven dat deze in het SGR2 verder worden uitgewerkt. Vanuit het oogpunt van ontwikkeling en behoud van de ruimtelijke kwaliteit binnen Nationale en Provinciale Landschappen geldt er een beperking van de verstedelijking in combinatie met investeringen in landschap, cultuurhistorie, natuur, water en landbouw. Dit leidt tot relatief zeer beperkte ontwikkelingen van wonen en werken.

3.4.12 Reconstructiegebieden intensieve veehouderij

In de Reconstructiewet concentratiegebieden zijn in het oosten en zuiden van Nederland twee reconstructiegebieden aangewezen. Het reconstructiegebied is ruimtelijk ingedeeld in landbouwontwikkelingsgebieden, verwevingsgebieden en extensiveringsgebieden. In het landbouwontwikkelingsgebied krijgt de landbouw voorrang met de mogelijkheid tot uitbreiding, hervestiging en nieuwe vestiging van intensieve veehouderij. Het verwevingsgebied is gericht op verweving van landbouw, wonen en natuur. Hervestiging of uitbreiding van de intensieve veehouderij is mogelijk zolang de ruimtelijke kwaliteit of functies van het gebied dit toelaten. In het extensiveringsgebied krijgen wonen of natuur voorrang. Uitbreiding, hervestiging of nieuwe vestiging van in ieder geval intensieve veehouderij is hier onmogelijk of zal in het kader van de reconstructie onmogelijk gemaakt worden.

3.4.13 Stads- en dorpsmilieu's

De stads- en dorpsmilieus worden in de Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening gebruikt voor het ruimtelijk differentiëren van de groeiopgaven voor wonen en werken.

3.4.14 UNESCO werelderfgoederen

Voor elementen in gebieden die op de Werelderfgoedlijst van de UNESCO staan, te weten Schokland, het molencomplex Kinderdijk, de Stelling van Amsterdam en de Beemster geldt dat zij onder de groene contour zullen vallen.

3.4.15 Gebieden met dikke laagveenpakketten

In de gebieden met een dik laagveenpakket geldt een aangepast waterbeheer. Om het tempo van de bodemdaling af te remmen, wordt het grondwaterpeil niet langer aangepast aan de daling van het maaiveld en worden geen ruimtelijke besluiten genomen die leiden tot peilverlaging. Het doel hiervan is de instandhouding van deze bijzondere agrarische cultuurlandschappen.

3.4.16 Voorkeursgebieden windenergie

Met het oog op de windcondities en op de aanwezige ruimte zijn voorkeursgebieden aangewezen voor de bouw van windmolenparken. Bij de bepaling van die gebieden is onder meer rekening gehouden met scheepvaartroutes, reeds verleende concessies voor onder andere zandwinning en de stand van de techniek voor windenergie. Uit onderzoek is gebleken dat het eerste voorkeursgebied voor de bouw van windmolens het meest geschikt is.

3.5 Overige gebiedsindelingen

Voor het bijbehorend kaartmateriaal wordt verwezen naar de op bijgaande CR-rom opgenomen bijlage 3.

3.5.1 Relatienotagebieden en gebiedsplanneninformatiesysteem (RIS en GEBIS)

De relatienotagebieden vinden hun oorsprong in Relatienota uit 1975 (LNV, 1975). In de nota werd het principe geïntroduceerd van het compenseren van boeren voor het laten voortbestaan van ‘suboptimale’ externe productieomstandigheden: waterbeheer, ontsluiting en omvang van kavels en voor het integreren van zorg voor natuur en landschap in hun bedrijfsvoering (RLG, 2002). Inmiddels is deze regeling opgevolgd door de Regeling Beheersovereenkomsten en Natuurontwikkeling (RBON) en de Subsidieregeling agrarisch beheer (SAN) in het Programma Beheer van het Ministerie van LNV.

Er wordt een onderscheid gemaakt in beheersgebied en reservaatgebied. Voor het reservaatgebied geldt dat de natuurwaarden dermate hoog zijn dat agrarisch gebruik niet langer mogelijk is. Deze gronden worden aangekocht en overgedragen aan terreinbeherende organisaties.

In de beheersgebieden is agrarisch natuurbeheer mogelijk. De begrenzing van deze gebieden wordt door de provincies vastgesteld. De provincies hebben er voor gekozen om een gedeelte van de voor de EHS gereserveerde ruimte buiten de bruto EHS te begrenzen. Met deze zogenaamde ‘ruime jas’ begrenzingen (beheersgebied ‘ruime jas’) zijn gebieden voor agrarisch natuurbeheer aangewezen, die soms zelfs de hele provincie omvatten (MNP, Natuurbalans 2002). Bij agrarisch natuurbeheer krijgen agrariërs een compensatie voor het accepteren van beperkingen in de bedrijfsvoering met het oog op de bescherming van weidevogels, botanische rijkdom van graslanden, en het handhaven en onderhouden van landschapselementen.

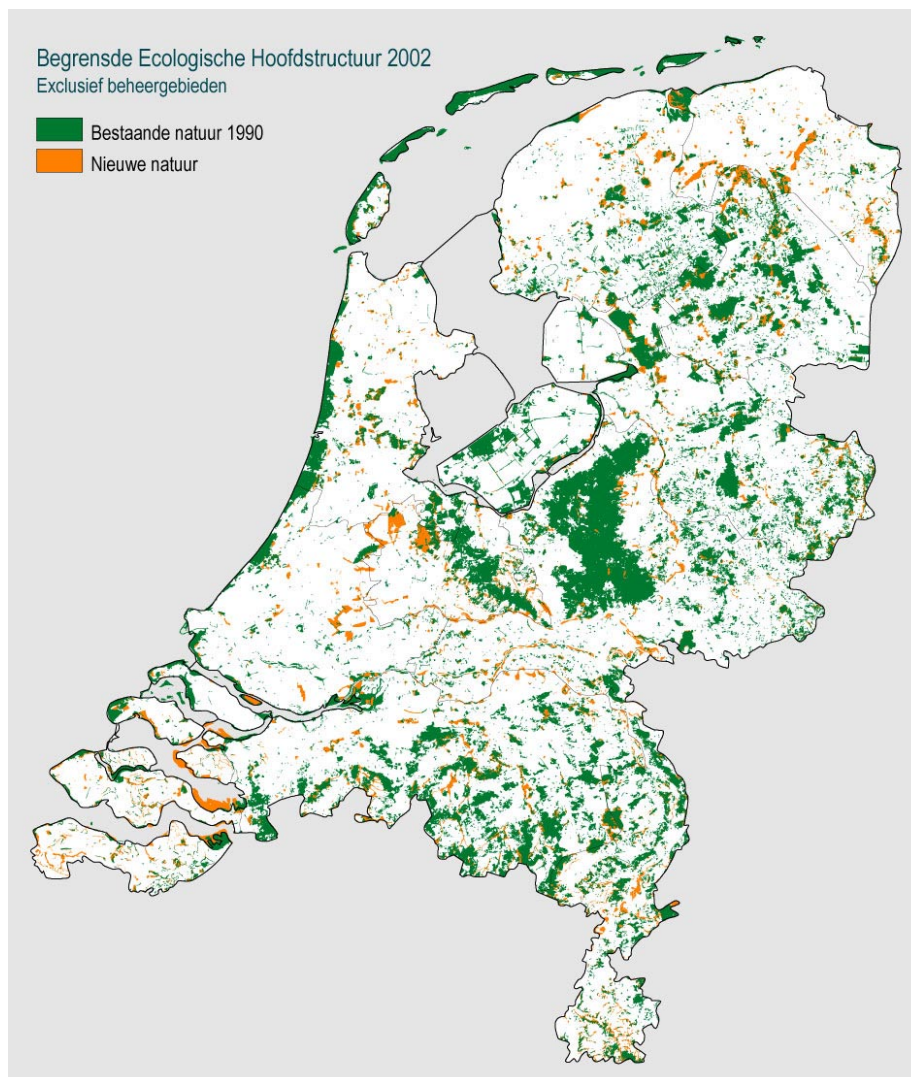
Het gebiedsplannen informatiesysteem (GEBIS) is een geografisch gegevensbestand waarin de begrenzingen zijn opgenomen van gebiedsplannen zoals die door de provinciale overheid zijn vastgesteld op basis van Programma Beheer. GEBIS bestaat uit drie afzonderlijke bestanden: beheersgebieden, natuur en landschap. In totaal kent het 7 gebiedssoorten: Bestaande Natuur (NGB); Nieuwe Natuur (NGN); Nieuwe Natuur Ruime Jas (NRJ); Beheersgebied (BEH); Beheersgebied ruime jas (BRJ); Landschapsgebied (LGB); Landschapsgebied ruime jas (IRJ).

Ecologische HoofdStructuur (EHS)

Met behulp van de bestanden over relatienotagebieden (RIS), het gebiedsplannen-informatiesysteem (GEBIS) en de bestaande natuur anno 1990 wordt jaarlijks een overzicht gegeven van de stand van zaken ten aanzien van de realisatie en begrenzing van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). De volgende gebiedssoorten worden (volgens SGR2) tot de EHS gerekend: bestaande bos- en natuurgebieden en landgoederen zoals opgenomen in de provinciale uitwerkingen; nieuwe natuurgebieden met functiewijziging voor zover begrensd door de provincies (natuurontwikkeling en reservaten); nieuwe natuurgebieden zonder functiewijziging (beheersgebieden) en de compacte ruime jas gebieden (ruime jas beheersgebieden waar in 100 hectare gebied minimaal 20 hectare subsidieruimte voor beheer ligt) voor zover gelegen binnen de bruto-EHS.

Het weergeven van de exacte begrenzing van de EHS is tot op heden nog niet mogelijk. In 1990 is in het Natuurbeleidsplan de bruto EHS aangegeven (LNV, 1990). De provincies zijn nadien aan de slag gegaan om deze globale bruto begrenzing om te zetten in een definitieve netto begrenzing. Zij hebben hiervoor tot 2005 de tijd. De bestanden RIS en GEBIS-natuur geven een jaarlijks overzicht van de begrensde gebieden. Maar een groot deel van de bestaande natuur is tot op heden nog niet door de provincies begrensd. Om toch een zo compleet mogelijk beeld van de toekomstige EHS te kunnen schetsen wordt hiervoor voorlopig gebruik gemaakt van een bestand getiteld 'bestaande natuur anno 1990'. Dit bestand bestaat uit de bos en natuurgebieden uit de CBS Bodemstatistiek van 1989 aangevuld met de natuurlijk beheerde graslanden die in het bezit zijn van Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en de Provinciale Landschappen. Dit bestand geeft voor ongeveer 80% de juiste ligging van de toekomstige netto EHS aan. De 20% afwijking zit in gebieden die nu zijn aangemerkt als natuur en die uiteindelijk buiten de EHS zullen vallen en andere gebieden die juist in de EHS zullen worden opgenomen.

Kaart 11 geeft een indruk van de begrenzing van de EHS voor 2002 weer. Hiertoe is de bestaande natuur 1990 gecombineerd met de categorieën reservaten en natuurontwikkelingsgebieden uit het bestand met relatienotagebieden (RIS) en nieuwe natuur en bestaande natuur uit het gebiedsplanneninformatiesysteem – natuur (GEBIS-natuur). De beheersgebieden (GEBIS-beheer) zijn in deze kaart niet opgenomen.

Kaart 11: Begrenzing van de EHS voor 2002

3.5.2 Staats- en recreatiebossen

In het dichtbevolkte gebied van de Randstad zijn onvoldoende mogelijkheden voor openluchtrecreatie. Juist voor stadsbewoners is het extra van belang dat er mogelijkheden zijn om in de buitenlucht te kunnen ontspannen. Daarom legt het ministerie van LNV in het gebied tussen de steden samen met de provincies en gemeenten nieuwe bossen, recreatie- en natuurterreinen aan. Dit wordt ook wel Randstadgroenstructuur genoemd. De staats- en recreatiebossen zijn hier een onderdeel van.

Met het verschijnen van SGR2 is het Randstadgroenstructuur-beleid opgenomen bij 'Groen om de stad' (zie paragraaf 3.3.1).

3.5.3 Landinrichtingsgebieden

In landinrichtingsgebieden wordt het land herverdeeld om te komen tot een betere inrichting. Het gaat dan zowel om de grond als de wegen en sloten in het gebied. Doel van de landinrichting is van oudsher het efficiënter inrichten voor de landbouw, doordat hun grond dichter bij elkaar ligt en gemakkelijker te bereiken is. De laatste jaren is er de tendens om ook andere grondgebruiksfuncties te laten profiteren van de herinrichting, bijvoorbeeld door het realiseren van nieuwe natuur (LNV, 2001a).

De kaart met landinrichtingsgebieden geeft een overzicht van de begrenzing van landinrichtingsprojecten. Tevens zijn enkele kenmerken opgenomen, zoals stand van de procedure en het type landinrichting. Vooralsnog zijn alle projecten in voorbereiding en uitvoering opgenomen, alsmede de projecten waarvoor een verzoek om landinrichting is gedaan of waarvoor een zienswijze beschikbaar is. Tevens zijn alle projecten opgenomen waarvoor de Akte van Toedeling na 1-1-1980 is gepasseerd.

3.5.4 Plattelandsontwikkelingsplannen 2001

Agenda 2000 (EU top Berlijn 1999) schets de nieuwe manier van EU-financiering van plattelandsbeleid. Nederland heeft naar aanleiding hiervan het Plattelandsontwikkelingsplan (POP) opgesteld. Dit plan richt zich op herstructurering van de agrarische sector, met als doel de landbouw voor te bereiden op toekomstige ontwikkelingen en nieuwe impulsen op het platteland te creëren. Een neven doel is het platteland meer aantrekkelijk te maken voor de inwoners van stad en land (LNV, 2001b). Het bestand geeft een overzicht van de verschillende POP-projecten die in 2001 gefinancierd worden met EU-gelden.

3.5.5 Besluit zand- en lössgronden

Op de kaarten die horen bij het Besluit zand- en lössgronden (Raad van State, 2001) is aangegeven welke gebieden als zand- en lössgrond zijn aangemerkt en welke gronden binnen het zand- en lössgebied als uitspoelingsgevoelige gronden worden beschouwd. Op deze gronden is namelijk vanuit de Meststoffenwet het stelsel van de regulerende mineralenheffingen van toepassing. Dit betekent dat voor deze gronden scherpere verliesnormen (ten aanzien van stikstof) gelden dan voor klei- en veengronden. Bovendien moeten binnen het zand- en lössgebied de uitspoelingsgevoelige gronden worden aangewezen (Raad van State, 2001).

Meer informatie over de voor deze gebieden geldende verliesnormen is te vinden in het Besluit zand- en lössgronden, staatsblad 579 (Raad van State, 2001).

3.5.6 Reconstructiegebieden

De kaart geeft de in 1999 vastgestelde grenzen van de concentratiegebieden uit de Reconstructiewet in de provincies Overijssel, Gelderland, Utrecht, Noord Brabant en Limburg.

Deze gebieden spelen een belangrijke rol in de reconstructiewet concentratiegebieden veehouderij die op 23 december 1998 aan de Tweede Kamer is verzonden en op 1 april 2002 in werking is getreden. Deze wet is gemaakt om de intensieve veehouderij (varkens, pluimvee, etc) te kunnen reorganiseren en daarvoor de nodige financiële, organisatorische en juridische maatregelen te kunnen nemen. Het gaat met name om de intensieve varkenshouderij, meestal gelegen op zandgronden. Daarom wordt ook vaak gesproken over de reconstructie van de zandgebieden.

3.5.7 Verdrogingskaart Nederland 2000

De verdrogingskaart is afgeleid uit verschillende provinciale kaarten en bevat informatie over:

- verdroogde gebieden met hoofd- of nevenfunctie natuur,
- actiekaart voortgang van projecten,
- herstelkaart met het resultaat van projecten,
- typekaart met regionale problematiek.

Iedere 2 jaar wordt een nieuwe kaart samengesteld.

3.5.8 EU Vogel- en Habitatrictlijngebieden 2001

De kaart met de EU-Vogelrichtlijngebieden 2001 bevat de tot en met 24 maart 2000 aangewezen gebieden. Sommige van deze gebieden zijn tevens aangewezen als wetland (paragraaf 3.5.10). De kaart met de EU-Habitatrictlijngebieden is een voorlopig bestand (van oktober 2001) dat dient als basis om het proces van vaststelling van de begrenzing in te gaan.

Voor beide kaarten geldt dat onder andere door bezwaarschriften grenzen en oppervlaktes van de gebieden zijn veranderd en dus niet overeen komen met de actuele situatie.

Meer informatie over het beleid in deze gebieden is te vinden in paragraaf 3.4, met daarin de kaarten uit Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening.

3.5.9 Nationale Parken 2002

Nationale Parken zijn aaneengesloten gebieden, bestaande uit natuurterreinen, wateren en/of bossen met een bijzondere landschappelijke gesteldheid en planten- en dierenleven. Het bestand geeft een landelijk overzicht van de in augustus 2002 functionerende Nationale Parken in Nederland. Ten opzichte van het bestand Nationale Parken 2000 is dit bestand uitgebreid met vijf nieuwe gebieden: Drentse Aa, De Hoge Veluwe, Veluwezoom, Sallandse Heuvelrug en Zoom Kamphoutse Heide.

Meer informatie over Nationale Parken is te vinden in paragraaf 3.3, SGR2-kaarten.

3.5.10 Wetlands

De kaart van de Wetlandgebieden bevat de volgens de RAMSAR-conventie aangewezen gebieden, hierbij moet worden opgemerkt dat in het bestand alleen die gebieden zijn opgenomen die voor 24 maart 2000 zijn aangewezen. Deze gebieden zijn een sub-selectie van de speciale beschermingszones EU-Vogelrichtlijn.

3.5.11 Belvedere gebieden

De Belvedere kaart geeft een overzicht van gebieden met hoge archeologische waarden, beschermde stads- en dorpsgezichten, belangrijke cultuurhistorische landgoederen en/of buitenplaatsen. Deze kaart is afkomstig uit de Nota Belvedere (OCenW, LNV, VROM, VenW, 1999). In deze nota wordt voor elk gebied een beleidsstrategie voorgesteld. Uiteindelijk zal het beleid middels andere nota's verder (moeten) worden ingevuld. Een voorbeeld hiervan is de selectie van Belvedere gebieden die in de Vijfde Nota RO is opgenomen.

3.6 Dubbele beleidscategorieën

In deze rapportage zijn van enkele kaarten verschillende versies opgenomen. De reden hiervoor is dat zij vaak verschillende stadia van beleid weergeven. Beleid of gebieden die in de ene nota worden geïntroduceerd, worden in de andere (nationale of provinciale) nota concreter begrensd of definitief vastgesteld. Tabel 4 geeft een overzicht van de kaarten die meerdere keren voorkomen.

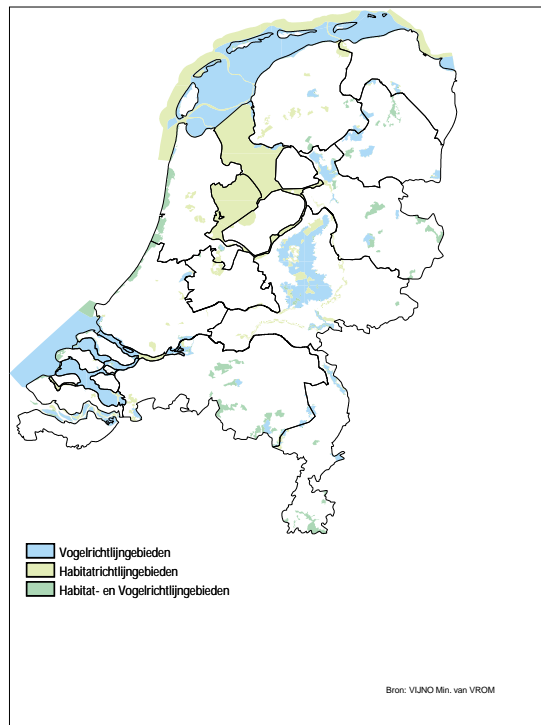
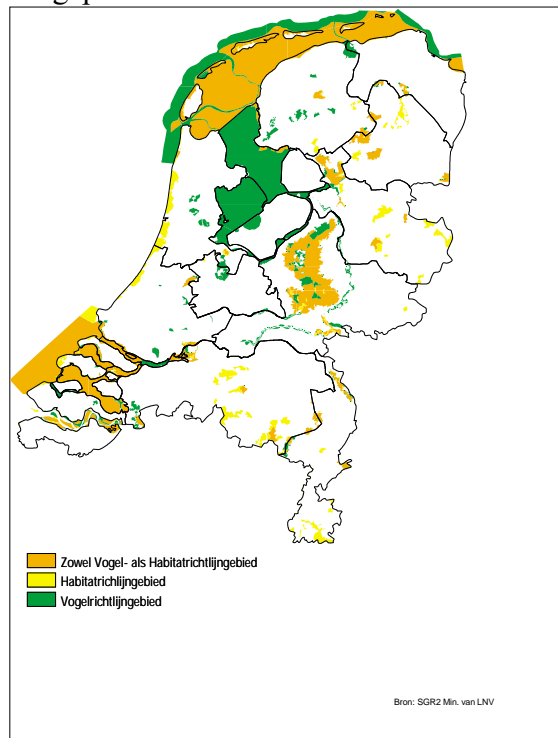
Hierna wordt kort aangegeven wat de belangrijkste verschillen tussen de dubbele kaarten zijn. Voor een volledig overzicht van de verschillen is het echter noodzakelijk om contact op te nemen met de bronhouder(s) van de bestanden.

Tabel 4: Overzicht van de kaarten die meerdere keren in de Gebiedenatlas zijn opgenomen.

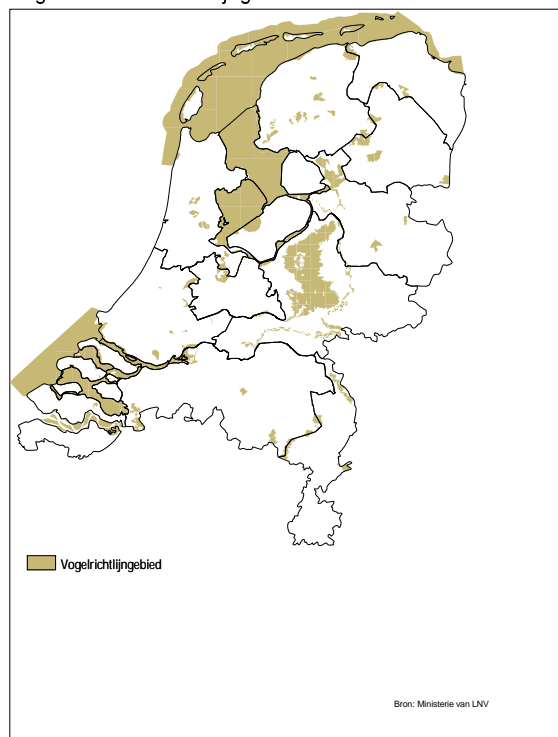
Naam beleidscategorie	Aantal maal opgenomen	Nationale beleidsnota's waarin de betreffende beleidscategorie is opgenomen
Vogel- en habitatrichtlijn	3x	SGR2, Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening, LNV
Nationale Parken	3x	SGR2, Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening, LNV
Reconstructiegebieden	3x	Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening, LNV en provinciaal
Grondwaterbeschermingsgebieden	2x	Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening en provinciaal
Belvedere gebieden	2x	Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening en Nota Belvedere
Nationale Landschappen	2x	SGR2 en Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening
Regionale Parken	2x	SGR2 en Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening

3.6.1 Vogel- en Habitatrichtlijgebieden

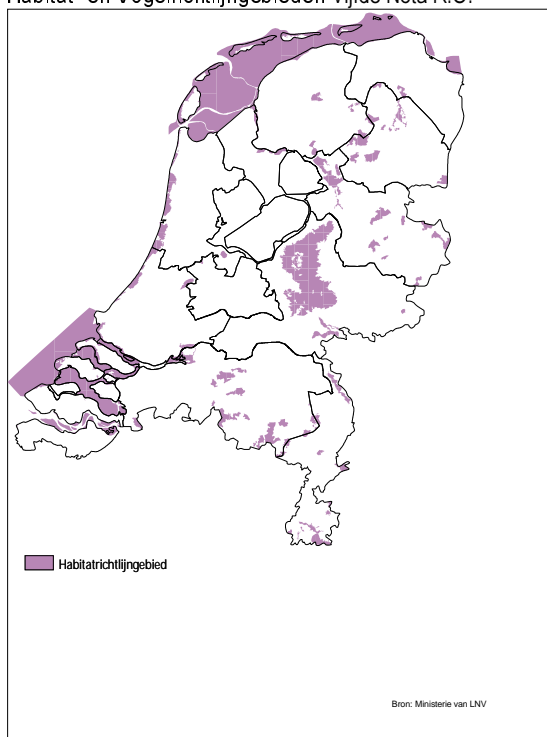
In principe zijn er geen verschillen tussen de kaarten uit de beleidsnota's SGR2 en de Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening. De kaarten van LNV geven het meest recente beeld. Daarnaast zijn de twee LNV-kaarten zoveel mogelijk afgestemd op Top10 vector, de digitale topografische kaart van Nederland van de Meetkundige Dienst. Inmiddels is er een aangepaste versie van de LNV kaart verschenen.

Vogel- en Habitatrichtlijgebieden PKB-kaart 5 SGR2

Habitat- en Vogelrichtlijgebieden Vijfde Nota R.O.

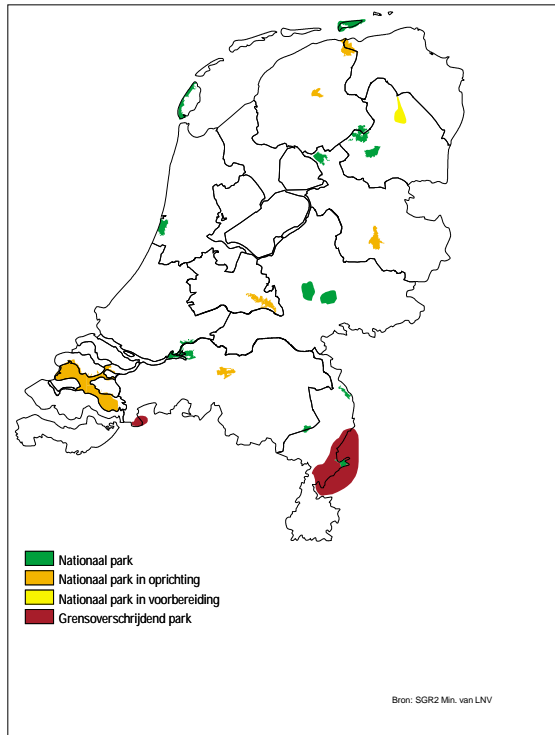
EU Vogelrichtlijgebieden 2001 (LNV)

EU Habitatrichtlijgebieden 2001 (LNV)

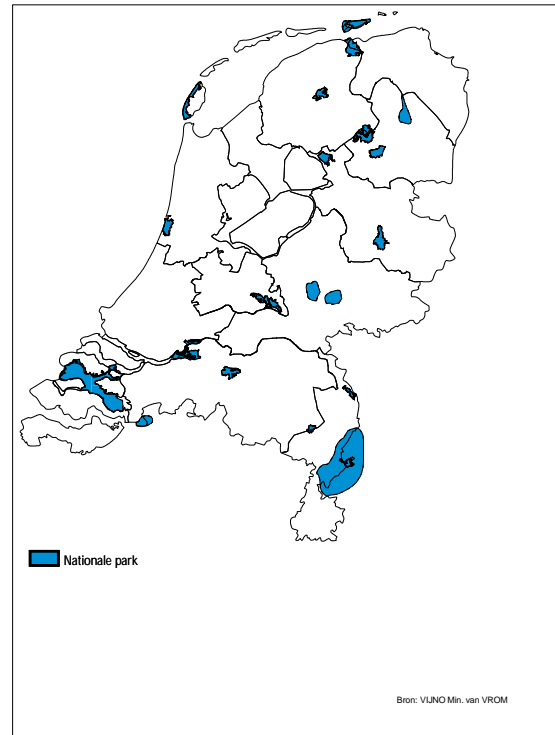
Kaart 12: Verschillende opgenomen versies van de Vogel en- Habitatrichtlijn

3.6.2 Nationale Parken

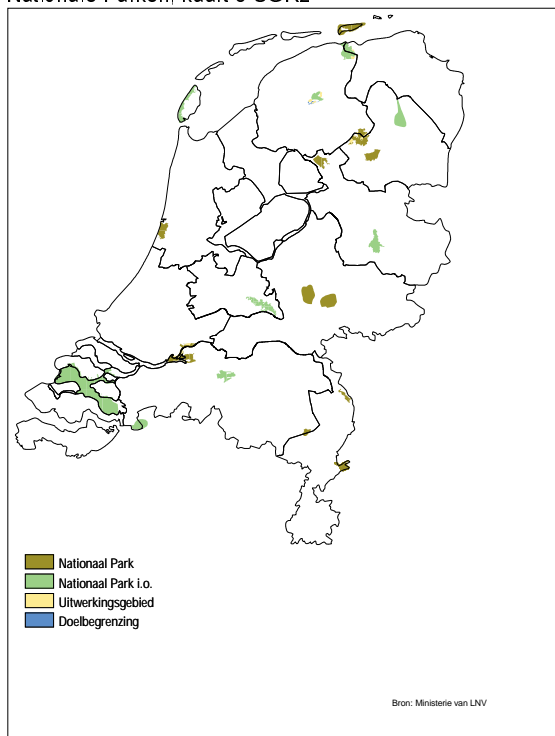
De kaart uit SGR2 geeft de situatie in 2001. De kaart uit Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening en die van LNV zijn recenter en schetsen het beeld van 2002. Hierin is onder andere de status van het Nationaal Park Drentsche Aa geactualiseerd, namelijk van 'in voorbereiding' naar 'in oprichting'.

Nationale Parken; kaart 8 SGR2

Nationale Parken Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening

Nationale Parken 2002

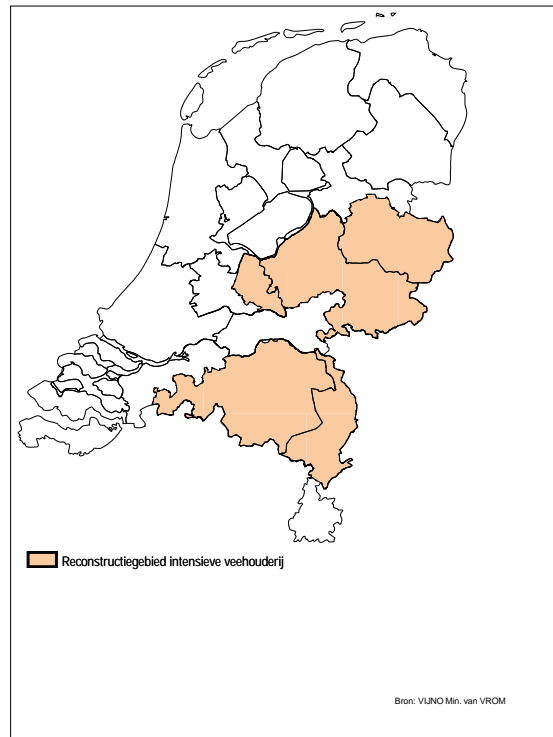
Kaart 13: Verschillende opgenomen versies van de Nationale Parken

3.6.3 Reconstructiegebieden

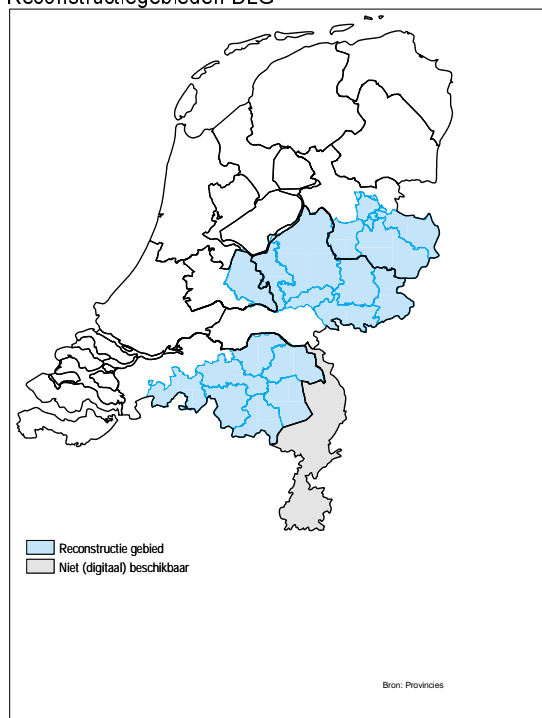
Er is een duidelijk verschil in de begrenzing van de reconstructiegebieden tussen de LNV-kaart en de Vijfde Nota-kaart in de provincies Gelderland en Overijssel. De LNV-kaart is uit het jaar 1999 en de Vijfde Nota-kaart uit 2000. De provinciale kaarten geven een verdere onderverdeling van de reconstructiegebieden in sub-gebieden. Voor deze sub-gebieden worden aparte reconstructieplannen gemaakt.

Reconstructiegebieden DLG

Reconstructiegebieden Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening

Reconstructiegebieden o.b.v provinciale bestanden

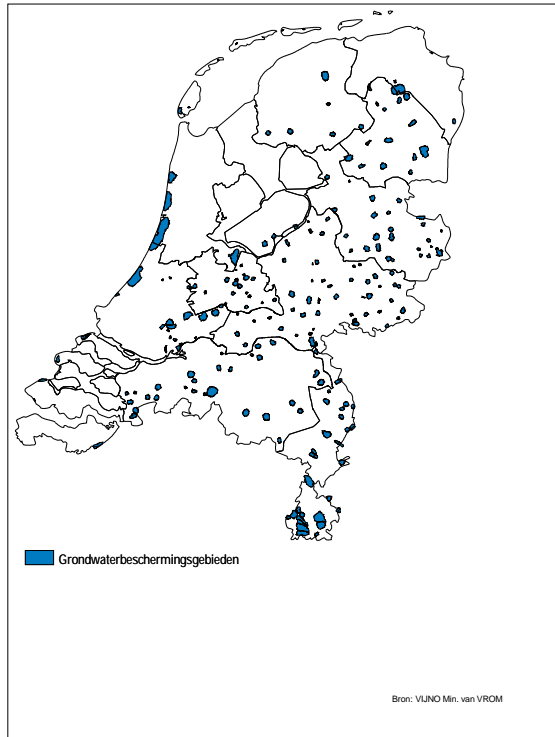
Kaartnr: recon_pnv_nl
Datum: Monday 16-Jun-03 14:41

Kaart 14: Verschillende opgenomen versies van de Reconstructiegebieden

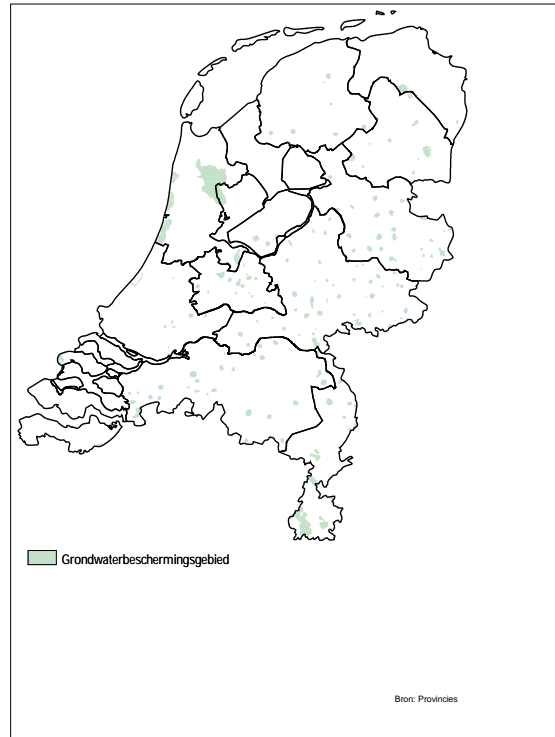

3.6.4 Grondwaterbeschermingsgebieden

De provinciale kaarten geven meer onderscheid dan de Vijfde Nota kaart. Naast Grondwaterbeschermingsgebieden worden bij de provincies vaak ook de boringsvrije zone en de waterwingebieden apart aangegeven.

Grondwaterbeschermingsgebieden Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening

Grondwaterbeschermingsgebieden op basis van provinciale bestanden

Kaart 15: Verschillende opgenomen versies van de Grondwaterbeschermingsgebieden

3.6.5 Belvedere gebieden

Op de kaart van de RPD zijn alle Belvedere gebieden uit de Nota Belvedere weergegeven. Voor de Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening is hieruit een selectie gemaakt; alleen de gebieden waarvoor in de Nota Belvedere is aanbevolen om de PKB-bescherming te continueren of te introduceren zijn geselecteerd.

3.6.6 Nationale Landschappen

Er is geen verschil tussen de kaart uit het Structuurschema Groene Ruimte en de kaart uit de Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening.

3.6.7 Regionale Parken

Op de SGR2 kaart zijn ook de zoekgebieden voor de nieuw aan te wijzen Regionale Parken (indicatief) aangegeven. Op de Vijfde Nota-kaart ontbreken deze. Verder lijken er geen verschillen tussen de twee kaarten te bestaan.

4. Conclusies en Aanbevelingen

Het accent bij het realiseren van deze nieuwe uitgave van de gebiedenatlas heeft gelegen op het verkrijgen van een zo compleet mogelijk overzicht van gebiedsindelingen ten behoeve van het gebiedsgericht beleid. Technisch is er zo weinig mogelijk veranderd aan de oorspronkelijke bestanden. Conversies zijn alleen uitgevoerd om een uniform bestandsformaat te verkrijgen en kleine aanpassingen zijn uitgevoerd na controle van de bronhouders. Informatie die analoog wel beschikbaar was maar niet digitaal is in het kader van dit project niet gedigitaliseerd.

Op driekwart van Nederland, circa 3 miljoen hectare, is een of meer vormen van provinciaal gebiedsgericht beleid van toepassing. Het areaal aan de recent ingestelde SGB-gebieden beslaat zo'n 2,5 miljoen hectare. Alleen het areaal aan Milieubeschermingsgebied (ruim 40% van het areaal aan SGB-gebieden) komt enigszins in de buurt van het SGB-gebieden. De andere beleidscategorieën Stiltegebieden, Grondwaterbeschermingsgebieden, Boringsvrije zones, Bodembeschermingsgebieden en Natuurbeschermingswetgebieden beslaan respectievelijk 500 000, 140 000, 100 000, 290 000 en 340 000 hectare.

Voor zowel de provinciale gebiedsindelingen als voor de nationale bestanden geldt dat de actualiteit van de in deze gebiedenatlas opgenomen bestanden beperkt van duur is. Vergelijking provinciale van de provinciale gebiedsindelingen met de eerste versie van de gebiedenatlas laat zien dat er gebieden vervallen, bijkomen, grenzen veranderen, maar ook dat de context van gebiedsindelingen veranderd. Voor de nationale gebiedsindelingen geldt hetzelfde gezien de dubbeling van nationale kaarten uit verschillende rijksnota's. Het vergt een doorlopende inspanning om de bestanden met daarin het vigerende beleid uit de nationale nota's actueel te houden. De instelling van een centraal platform waar alle digitale bestanden (inclusief meta-informatie) beschikbaar worden gesteld en actueel wordt gehouden is wenselijk. Iedereen die zich met gebiedsgericht beleid bezig houdt kan via deze ingang dan beschikken over de meest actuele gegevens.

Literatuur

- Beugelink, G.P., L. Hendriks, M.R. Hoogerwerf, R.J. van de Velde en J.G. Veldkamp. 1995. Gebiedenatlas; een eerste inventarisatie. RIVM rapport nr 711901014. RIVM. Bilhoven.
- LNV (1975) Relatienota. Ministerie van Landbouw, natuurbeheer en visserij, Den Haag.
- LNV (1990) Natuurbeleidsplan; regeringsbeslissing. Ministerie van Landbouw, natuurbeheer en visserij, Den Haag
- LNV (1993/1995) Structuurschema Groene Ruimte. Ministerie van Landbouw, natuurbeheer en visserij, Den Haag
- LNV (2001) Structuurschema Groene Ruimte 2. Ministerie van Landbouw, natuurbeheer en visserij, Den Haag
- LNV (2001a) Naar een nieuwe natuur. Over natuurontwikkeling in Nederland. Brochure nummer 13. Ministerie van Landbouw, natuurbeheer en visserij, Den Haag
- LNV (2001b) Plattelandsontwikkelingsprogramma Nederland 2000-2006. Ministerie van Landbouw, natuurbeheer en visserij, Den Haag
- Ministerie van OCenW, LNV, VROM, VenW (1999) Nota Belvedere. Den Haag
- MNP (2002) Natuurbalans 2002. RIVM, Bilthoven
- RLG (2002) Groene diensten: van ondersteunen naar ondernemen. RLG publicatie 02/07. Raad voor het Landelijk gebied, Den Haag
- Raad van State (2001) Besluit zand- en lössgronden (staatsblad 579). SDU-uitgevers, Den Haag
- Raad van State (2002) Reconstructiewet concentratiegebieden. SDU-uitgevers, Den Haag
- Schotten, C.G.J. 2003. Milieubelasting in relatie tot provinciale gebiedsindelingen en in het bijzonder de SGB-gebieden. RIVM rapport nr 8651003. RIVM. Bilhoven.
- VROM (2000) Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening, PKB-deel 1. Ministerie van VROM, Den Haag
- VROM (2001) Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening, PKB-deel 3. Ministerie van VROM, Den Haag

Bijlage 1: Verzendlijst

1	Directoraat-Generaal Milieubeheer, Directie Bodem, Water, Landelijk gebied
2	Plv Directeur-Generaal Milieubeheer
3	Depot Nederlandse Publikaties en Nederlandse Bibliografie
4	Dr. J.M. Roels - DGM/BWL/LGB
5	Drs. J.P.M. Klitsie - DGM/BWL/LGB
6	Ir. P.A. Kouwenhoven - DGM/BWL/LGB
7	Ing. A.M. Balnikker - DGM/BWL/LGB
8	Ing. G.J. Eshuis - DGM/BWL/LGB
9	Drs. Y.J.M. v.d. Laan - DGM/LMV/IRM
10	Drs. C.B.F. Kuijpers - DGR
11	Mr. R. Parqui DGM/LMV
12 t/m 25	IPO-Brede Overleggroep Landelijk Gebied
26 t/m 40	IPO Vakberaad Monitoring
41 t/m 55	SGB-coördinatoren provincies
56 t/m 69	Technische Contactpersonen provincies
70	Mr. N. van Ravensteijn - RPB Den haag
71	Ir. J.D. van Amsterdam - RPB Den haag
72	Ing. J.W. van der Breggen - IPO Den Haag
73	Dr. W. Bruinsma - Ministerie van Economische zaken Den Haag
74	Drs. M. Duiker - Stichting Recreatie Den Haag
75	Drs. E. van der Eijk - Ministerie van Economische zaken Den Haag
76	H.J.E. Erenstein - RIKZ Den Haag
77	Drs. J.J. van Gemeren- IPO Den Haag
78	I. Peereboom - RIZA Lelystad
79	P.R.Veerkamp - MD Delft
80	J. Slingerland - Ministerie van Economische zaken Den Haag
81	J. de Vries - DLG Utrecht
82	Mw. M. Pelk - Ministerie van LNV Den Haag
83	Mw. ir C. Webbers - Ministerie van LNV Den Haag
84	Dhr. A. Boer- Ministerie van LNV Den Haag
85	Dhr. B. Clabbers - Ministerie van LNV Den Haag
86	Dhr. R Saanen - Ministerie van LNV Den Haag
87	J.P.M Willemen - Alterra Wageningen
88	Dhr. H. Naeff- Alterra Wageningen
89	Mw. A. Chanier - LASER, Regio Zuid Oost
90	Dhr. J. van Uhm - DLG Utrecht
91	Dhr. L. Bleeker - DLG Utrecht

92 Dhr. T.F. de Boer - DLG Utrecht
93 Dhr. J. van Rheenen - DLG Utrecht
94 Mw. M. Pebesma - DLG Utrecht
95 Dr. P. Schot - UU Utrecht
96 Dr. M. Dijkstra - UU Utrecht
97 Prof. Dr. H.J. Scholten - VU Amsterdam
98 Drs. R. Cuperus - DWW Delft

99 Directie RIVM
100 Prof. Ir. N.D. van Egmond
101 Ir. F. Langeweg
102 Ir. R. van den Berg
103 Dr. L.C. Braat
104 Drs. A. van der Giessen
105 Dr. M.A.J. Kuypers-Linde

106 Ing. G.P. Beugelink
107 Drs. J.F.H.A. Diederiks
108 Ir. W. van Duijvenbooden
109 H.W. Evers
110 Ir. R. Franken
111 Ir. J.B.S. Gan
112 Dr. A. van Hinsberg
113 Ir. J.H.C. Mülschlegel
114 Drs. J.G. Nienhuis
115 Drs. R. de Niet
116 Drs. H.A. Nijland
117 Drs. C.F. van Tooren
118 J.D. te Biesebeek

119 t/m 122 Auteurs
123 SBC/Communicatie
124 Bureau Rapportenregistratie
125 Bibliotheek RIVM
126 t/m 130 Bureau Rapportenbeheer

Bijlage 2: Overzicht van provinciale gebiedsindelingen en bijbehorende meta-informatie

Als pdf-file opgenomen op de bijgesloten CD-rom

Bijlage 3: Overzicht van nationale gebiedsindelingen en bijbehorende meta-informatie

Als pdf-file opgenomen op de bijgesloten CD-rom